

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

6 noiembrie, 2025
Nr. 33-34(4539-4540)
Prețul 20 lei
Fondat: martie 1941
Serie nouă: 1990
ISSN 1857-3851
www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Copilăria este inima tuturor vârstelor.

Lucian BLAGA (1895-1961), eseist, filozof și poet român

Acord liric

Nicolae PETRESCU REDİ

PUȘTIUL

Zburat-au anii
ca fluturi hoinari,
copilul din mine
cu lacrimi se joacă,
se joacă de-a oamenii
mari.
El e răsăritul
ce-mi boltește amurgul,
îngerul care
îmi fulguie burgul,

chiotul razei, mireasma
de far,
focul iubirii
cu soclu de jar.
Prin rouă și lacrimi,
în largul șoaptei
cu puștiul m-avânt,
cer este lutul
cu steag de cuvânt.

David TĂBĂCARU cu profesoara sa de dicție
și expresivitate scenică Claudia NISTOR

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

DE UNDE pornește viitorul artelor și culturii?

Bună ziua, dragă „Orizont cognitiv”!
Uneori mă întreb: „Oare de unde pornește viitorul artelor
și culturii noastre naționale?” Am adresat această întrebare
mai multor maturi, dar nu mi-au răspuns decât cu un singur
cuvânt: „De la talent!” Am dorit să-mi ofere vreun exemplu
concret, dar nu l-am primit. Am decis să mă adresez dvs., deși
mă gândesc că-mi veți răspunde la fel de abstract: „De la tal-
ent”. Dar întrebarea vină n-are... Hai să încerc, mi-am zis.

Emilia COJOCARU, elevă în clasa a IX-a
la Gimnaziul „V. Ceban”

s. Alexandreni, r-nul Sângerei

Ba bine că nu mă sinchiesc să
încep și eu cu același răspuns-
calapod: „De la talent!”. Doar că
voi invoca și un exemplu concret,
din care reiese că toate încep de
la talentul descoperit și cultivat în
copilărie. Or, într-o lume în care
ecranele par să fi înlocuit emoția
trăită, există copii care ne amin-
tesc ce înseamnă să simți poezia
sau proza până în adâncul sufletu-
lui. Unul dintre acești copii-minune
este David Tăbăcaru din Strășeni –
un nume care, deși tânăr, poartă în
el un talent de o forță și o puritate
demne de o tradiție artistică mare.

Elev la Școala de Arte „Euge-
niu Doga” din Strășeni, îndrumat
cu pasiune de doamna profesoară
Claudia Nistor, David nu recită, ci
 trăiește aievea poezia recitată sau
fragmentul de proză declamat. Pen-
tru el, fiecare vers e o bătaie de ini-

mă, fiecare fragment de proză – o
punte între trecut și viitor. Am fost
martor cum un public numeros și
select a rămas vrăjit de interpreta-
rea artistică a povesturii „La scâl-
dat” de Ion Creangă, aplaudându-l
frenetic și trimițându-i exclamații de
„Bravo!”.

De Ziua Limbii Române, cele-
brate la Strășeni lângă monumen-
tul lui Mihai Eminescu din centrul
municipiului, copilul-declamatator a
recitat cu glasul său limpede, în
fața Președintei Republicii Moldo-
va Maia Sandu și a Președintelui
României Nicușor Dan, un poem
dedicat limbii române. Era 31 au-
gust, 2025, o zi cu soare blând și
emoții adânci, iar vocea lui David
părea să vibreze odată cu frunzele
teilor și cu inimile celor prezenți în
suarul eminescian. Când un copil
rostește poezia limbii tale, nu mai

e doar un act artistic – e o binecu-
vântare dumnezeiască. Iată, îmi zic
acum, de ce David Tăbăcaru iese
învingător la concursuri rationale și
republicane de recital și înscena-
re artistică: are talent și muncește
mult pentru desăvârșirea lui.

Privindu-l, înțelegi că viitorul artei
noastre nu se va pierde atâta vre-
me cât există asemenea copii. În
ochii lui David se vede o lume cu-
rată, iar în glasul său se aude che-
marea unei generații care iubește
cultura, frumosul și limba română.
El ne amintește că arta nu e un
privilegiu al celor mari, ci o flacără
care arde acolo unde există suflet
și credință.

Doamna Claudia Nistor, profe-
soara sa, nu i-a oferit doar lecții
de dicție și expresie scenică, ci i-a
deschis poarta către universul
sensibilității și al autenticității. Așa
se naște un artist: din grijă, din iu-
bire pentru cuvânt și dintr-o sete
de frumusețe care nu se învață din
manuale, ci se simte.

În glasul acestui copil din Strășeni
se aud ecourile limbii române de al-
tădată, dar și promisiunea unei cul-
turi vii, care respiră prin tineri. Când
el declamă, parcă se luminează
cerul și timpul se oprește puțin, ca
să asculte. De la asemenea copii
pornește, într-adevăr, viitorul arte-
lor și culturii noastre – un viitor cu-
rat, sincer, plin de lumină.

Ion ANTON

ABONAREA – 2026

STIMAȚI PĂRINȚI
ȘI DIRIGINȚI DE CLASĂ, a
început abonarea
la „Florile Dalbe”
pentru anul 2026

„Florile Dalbe” înseamnă:

- Un colind pentru mintea și su-
fletul elevilor de la clasa a II-a
până la clasa a XII-a, dar în special
pentru cei din ciclul gimnazial;
- Un supliment considerabil de
cunoștințe la manualele școlare.

Nu mai stați pe gânduri!
Adresați-vă la oficiul „Poșta
Moldovei” și efectuați abona-
rea pentru anul 2026!

Elevii din Chișinău pot fi
abonați direct la redacție.

Relații la tel.: 022-23-37-78;

022-23-43-28

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane fizice
și juridice:

1 lună – 50 lei

3 luni – 150 lei

6 luni – 300 lei

12 luni – 500 lei

Următorul număr va apărea pe 20 noiembrie a.c.

2025 - Anul Mihai Eminescu

O CAPODOPERĂ
EMINESCIANĂ
CARE A GENERAT
O ALTĂ CAPODOPERĂ

Poetul *Noptilor* și al *Poemei rondelurilor*, Alexandru Macedonski a devenit celebru nu numai grație talentului său literar, dar și spiritului său polemic, adesea poate chiar teribil, plin de contradicții. Știm că el n-a putut trece peste momentele de vârf ale literaturii române – Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu și Ion Luca Caragiale, fără a nu le atrage în acest „dialog” deloc confortabil pentru ambele părți în definitiv. Și mai știm cu toții că maestrul de la *Literatorul* a greșit, firește, a dat-o în bară nu o singură dată, cu sau fără voia lui, că a scandalizat fără drept de apel lumea... Dar ce să-i faci, dacă așa i-a fost firea (polemică și contradictorie)? De asemenea, nu putem să nu știm că gloria lui nu i-au adus-o nici polemicile cu „Junimea” ori nefericita epigramă consacrată lui Eminescu tocmai în momentul dramatic al vieții acestuia intrate în declinul tragismului, ci creația propriu-zisă, poezia.

O adevărată polemică literară (eminescian-macedonskiană) a fost generată de poema *Luceafărului* poeziei românești *Egiptul*, care a dat ulterior penei lui Alexandru Macedonski capodopera *Ospățul lui Pentaur*. Poetul *Excelsiorului*, studiind amănunțit izvoarele privind istoria Egiptului, a vrut, se vede, cu tot dinadinsul ca o fire polemică ce era și temperamentoasă, să-l întreacă în spirit, în gândire și-n talent, ironic vorbind, pe Eminescu. Dar lucrurile au luat o altă întorsătură, demonstrându-ne indirect că arta eminesciană poate fi egalată în unele din punctele ei, dar imposibil de depășit. De aceea s-au convins mai apoi și alți temerari ai versului și ai verbului românesc.

Ce a dat deci atare „polemică” literară indirectă în jurul unei poezii/poeme concrete? Oricare ar fi comentariile sau răspunsurile, un lucru e cert: o energie spirituală poate genera altă energie, la fel de nobilă, dar nu poate întuneca chipul acesteia, umbri sau minimaliza. Ea îl poate doar reliefa și mai mult, astfel subliniindu-i fațetele vizibile și invizibile din interior, făcând-o să strălucească în toată măreția ei pluridimensională, divină și cristalină.

Încercarea lui Alexandru Macedonski de a-l depăși, altfel spus, pe Eminescu a pus pe cântarul dreptății întâietatea de geniu a lui Eminescu, Poetul poezilor. În schimb istoria literaturii române s-a îmbogățit cu o nouă operă literară nemuritoare. Așadar, avem ca rezultat nu altceva decât o altă, o nouă capodoperă în această temă, a Egiptului. Apoi, chiar și ritmul, muzica cerească a cuvintelor în *Ospățul lui Pentaur* sunt eminemene eminesciene, izvorătoare din lirismul eminescian, luceferian. Cu alte cuvinte, însuși Cel de Sus, Măria Sa Domnul Dumnezeu, a ținut în această polemică titanică în jurul unei capodopere literare eminesciene cu POEZIA, îndreptățindu-i unuia efortul titanic și nobil, pe de o parte, al poetului Alexandru Macedonski, și păzindu-l, pe de altă parte, ocrotindu-l de depășire de către altul pe Demiurgul poeziei naționale într-un anume caz concret, adăugându-i prin asta întreaga sa măreție tutelară.

Lectura în paralel a acestor două capodopere demonstrează negru pe alb rostul și frumusețea unei atare polemici indirecte, întâmplare în mediul literar al secolului al XIX-lea, care l-a pus în imediată apropiere de Eminescu pe Alexandru Macedonski, după meritul literar întruchipat în operă, în arta lui poetică veritabilă și neperisabilă.

Tudor PALLADI

SCRITORUL

• Ion Anton răspunzând la întrebări

LECȚIE DE SUFLET

O atmosferă de sărbătoare a domnit, recent, la Gimnaziul din satul Căpriană, r-nul Strășeni: elevii și profesorii au avut bucuria de a se întâlni cu domnul Ion ANTON, scriitor consacrat și redactor-șef al săptămânalului „Florile Dalbe”.

Elevii au așteptat cu emoție această zi specială, pregătindu-se minuțios, alături de cadrele didactice, pentru a-l întâmpina pe invitatul de onoare. Evenimentul a debutat în spiritul ospitalității moldovenești: gimnaziștii, îmbrăcați în costume naționale, i-au oferit musafirului drag pâine și sare, semne ale respectului și inimii deschise. Chiar în primele clipe, în holul școlii, copiii-artiști au dat tonul sărbătorii printr-un dans plin de energie, încântând publicul și imprimând întregii zile un aer solemn.

La manifestare au fost prezente și doamna Nadejda PĂDURE, directoarea Bibliotecii Publice Raionale „M. Sadoveanu” din Strășeni, precum și doamna Anghelina DRĂGUȚAN, specialist superior la Serviciul Management al Curriculumului și Formării Cadrelor Didactice, și Tamara COSTIN, șefa interimară a Direcției generale Educație a raionului Strășeni.

Ceremonia a continuat în sala de festivități, frumos decorată ca la șezătoare, în care gazdele-moderatori, Liliana MACOVEI (elevă în clasa a VIII-a) și Mihai CIOARĂ (elev în clasa a IX-a), au rea-mintit publicului, într-un mod metaforic și poetic, crâmpie din biografia scriitorului.

„Să știți că voi trăiți pe o vatră întemeiată de Alexandru cel Bun, care a ridicat prima biserică din Căpriană, reînnoită apoi de Ștefan cel Mare, și-a început discursul dl Ion Anton. Fiecare colț de pământ de aici poartă amintirea vremurilor de demult, unde s-a păstrat credința și limba noastră. Căpriană nu este un sat obișnuit, ci este un loc al sufletului, unde trecutul și prezentul se împletesc în lumina blândă a mănăstirii, iar clopotele ei răsună ca o chemare spre rădăcini”.

Elevii i-au ascultat cu mare interes și istorisirea ulterioară, captivați de felul în care poetul și prozatorul le-a relatat despre activitatea sa literară și jurnalistică. Încurajați de atitudine

sa părintească, unul câte unul, cu glas sfios, au îndrăznit să-i pună întrebări referitoare nu doar la cariera sa: „De ce anul nou începe în ianuarie?” (Ina BOTNARI, elevă în clasa a V-a), „De ce revista se numește „Florile Dalbe?”” (Ion ARMAN, elev în clasa a VI-a), ba au fost curioși să afle părerea dumealui și în privința unui subiect sensibil pentru adolescenții de la

• Cântă eleva Iana Botnari

Eveniment

TECUCIUL în istoria AFORISMULUI

Începând din anul 2017, la Tecuci, s-a mai aprins o rază de lumină: s-a dat start Festivalului Internațional al Aforismului – o sărbătoare devenită tradiție, ce are loc în fiecare an la Ateneul Fundației PELIN, unicul edificiu cultural privat din România.

În acest an s-a desfășurat ediția a IX-a, în cadrul căreia au participat și elevii de la Școala Gimnazială „Dimitrie Sturdza”, C. N. „Spiru Haret”, trupa de teatru „Îmbrățișare”, Asociația „Te iveau”, C. N. „Calistrat Hogaș”, s-au implicat activ și tineri voluntari, în semn de promovare a culturii.

Amfiteatrul s-a dovedit neîcăpător pentru oaspeți din țară și de peste hotare, scriitori recunoscuți în lume, iar deschiderea Festivalului i-a revenit amfitrionului, Eugen-Doru Pelin, și prof. dr. Daniel Mazilu, Președintele Festivalului, care a subliniat semnificația momentului.

Participanții, impresionați de discursul Președintelui de Onoare prof. univ. dr. Adrian Cioroianu, au fost îndemnați la meditație în urma dialogului acestuia cu scriitorul drama-

turg Valeriu Butulescu – două personalități de talie academică.

Distinși invitați – Florentina Golea, Lucian Bentu, Petru Dumitru, Alina Donici și Andreea Popa – au vorbit despre „aforismele care ne schimbă viața”, deoarece aforismele sunt cugetări profunde care ne inspiră în viața de zi cu zi și care formează generații întregi. Florentina Golea, directoarea Școlii nr.10 „Dimitrie Sturdza”, arătându-și mâinile, și-a început discursul, rostind: „Cu aceste mâini am creat frumosul la instituția pe care o conduc!”

Aici voi face o digresiune, menționând că un grup de scriitori, printre care și subsemnata, am fost în vizită la această instituție (decă, mă expun nu din auzite): școala reflectă o proiecție a transdisciplinarității aforistice în toate manierele posibile. Dar cel mai mult am fost impresionați de talentele copiilor! Vă

LA EL ACASĂ

Căpriana: „Care este diferența dintre elevii de la sat și cei de la oraș?”

„Atât copiii de la sat, cât și cei de la oraș, a urmat răspunsul, sunt egali prin dorința lor de a învăța, de a cunoaște și de a visa. Singura diferență o fac condițiile. Elevii din orașe au mai multe posibilități – pot merge mai ușor la teatru, la muzee sau la biblioteci mari și moderne. La sat, însă, viața curge mai simplu, iar bibliotecile sunt adesea modeste, cu aceleași cărți de ani buni. Totuși, indiferent unde te afli, cititul rămâne cea mai mare universitate pe care o poate

• Sceneta după cartea „Vesel îndrumar pentru vestiar”

ȘI CULTURĂ

• Oaspeților li s-a oferit o suită de dansuri populare

absolvi un om. De aceea, dragi elevi, nu așteptați ca altcineva să vă ofere miracolele lumii. Creați-le voi! Mergeți uneori la spectacole în Chișinău, organizați cercuri dramatice, ca să montați piese de teatru între colegi, scrieți poezii, povestiți, citiți cu voce tare! Fiecare scenă, fiecare personaj, fiecare pagină vă va deschide o lume nouă, i-a încurajat dl Ion Anton.

E lucru știut: veșnicia s-a născut la sat, deci cultura nu se naște exclusiv în orașe mari, ci doar în sufletele care iubesc frumosul. Iar acolo

unde există dragoste de carte și dor de învățătură, acolo se aprinde lumina adevăratei educații.

Doamna Nadejda Pădure a avut o completare: „Depinde de fiecare dintre noi cum face această diferență. Oamenii de la țară, în virtutea condițiilor cotidiene, învață să fie mai rezistenți în fața problemelor vieții. Nu în zadar se spune că cele mai mari personalități provin din mediul rural. Poți obține succesul numai atunci când urci drumul vieții înăripit de cunoștințe și dărzene”.

Întâlnirea a căpătat strălucire și prin momente artistice: recitări din creația scriitorului, cântece populare și un spectacol pus în scenă de cadrele didactice – „Viața asta-i scurtă tare”, care a impresionat prin profunzimea mesajului. Scriitorul, la rândul său, a fost și el în rol de declamator: poeziile, fie dedicate celor mici, fie adolescenților, au fost ascultate cu o plăcere deosebită.

Generosul autor a venit cu daruri pentru copii: volume literare și o colecție de reviste, contribuind astfel la îmbogățirea fondului bibliotecii cu noi titluri prețioase.

În final, doamna directoare Nina Scutaru și-a exprimat recunoștința față de scriitor: „Eu personal am crescut cu revista „Florile Dalbe”. Suntem mândri că avem în raion o personalitate atât de valoroasă. Felicitări pentru meritata distincție – Premiul Național – și pentru cele 33 de cărți publicate!”

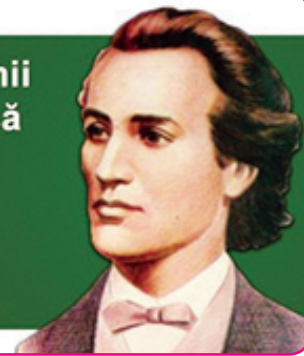
Această zi de neuitat s-a încheiat cu aplauze, zâmbete și o promisiune: de a păstra vie dragostea pentru carte și pentru valorile culturale.

Renata CUPCEA

Lumina spiritului

De aproape două mii
de ani ni se predică
să ne iubim, iar
noi ne sfășiem.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI de Mihai Eminescu

- Justiția subordonată politicului a devenit o ficțiune.
- Tu ai fost și ești viața mea, cu tine s-a început și s-a încheiat și dacă nu trăiesc pentru a gândi măcar la tine, nu am la ce trăi.
- Fără îndoială, există talente individuale, dar ele trebuie să intre cu rădăcinile în pământul și modul de-a fi al poporului lor, pentru a produce ceva permanent.
- Nevoia e sofistul cel mai mare de pe pământ.
- Pe când iubirea, de orice fel ar fi ea, luminează viața și-o îndulcește, ura o-ntunecă, o umple de amărăciune și-o face nesuferită.
- E în zadar să vorbești celui care nu vrea să te asculte.
- Nu cumva îndărătul vieții e un regizor a cărui existență n-o putem explica?

Leo BUTNARU

LEO-LOGISME

cultural

puteți imagina aforisme pictate? Noi le-am văzut – pe pereți, pe foi înrămate, pe postere frumos aranjate. Am fost primiți frumos, în amfiteatrul școlii, la fel de original, unde copiii ne-au demonstrat educația și cultura gândirii, creativității, vorbirii, picturii și cântecului, lăsându-ne uluiți până în culmile celeste.

Dar mă întorc la evenimentul în sine, care ne-a bucurat cu multe surprize, ceea ce a conturat abordări creative și colaborări constructive. La fel, copiii de la școli și colegii au prezentat numere artistice extraordinare, cântate la instrumente, dansate, recitate și mimate. Printre aceștia e și

Ioan Ticu, elev la C. N. „Calistrat Hogaș”, care ne-a (în)cântat la pian. Raze de blitz au fost micuții și minunații actori ai trupei *Îmbrățișare*, ghidați de Sefora Avram și Doina Susanu de la Asociația *Te iveau*, a căror prezentare ne-au convins că, precum fiecare oglindă reflectă o lumină în funcție de unghi, la fel și fiecare creier reflectă un Univers.

Evenimentul s-a derulat la un nivel superior și s-a făcut simțită o experiență organizațională pe potrivă. Un moment laudabil îl prezintă implicarea tinerelor generații în acest program cultural, fapt ce dă nădejde că festivalul va dura mult înainte, iar Tecuciul va deveni centrul care contribuie semnificativ la istoria aforismului contemporan.

Ana SÎRBU,
Dr. în filosofie, semiotică

- Dacă începi să dovedești că frumosul e frumos, de ce e frumos, prin ce e frumos etc. – îl urăștești.
- Nu contează că nu ești frumos, contează cum arăți.
- Nu i se poate interzice omului să trăiască frumos, însă a-i strica oarecât fasonul s-ar putea, nu?
- Ce femeie sărmană! Nu are nimic altceva decât frumusețea... Ce femeie bogată! Nu are nimic altceva decât frumusețea!
- În lumea asta nimic nu e constant. Nici chiar frumusețea gen Miss World.
- Modestia înfrumusețează omul. Mai complicat e cu femeile: fără cosmetică, totuși, nu se poate.
- Ce e filosofia? Doar atât. Răspunsul ar sluji gravitatea și frumusețea întrebării.
- Frumusețea cere jertfe. Umane și financiare.
- De călătorești în transportul public la oră de vârf, simți cum îți zboară din cap chestia aia cu „frumusețea va salva lumea”.

(Va urma)

TRADIȚII ȘI VALORI

ÎMPREUNĂ CU BUNICII

Picii mei din grupa mijlocie nr. 5, „Albinuțele”, sunt niște copii fericiți. Pentru că au părinți care le dăruiesc dragoste și atenție. Și mai au niște bunici, ale căror brațe calde îi mângâie și le alungă tristețea.

În semn de respect, le-am dedicat bunicuțelor, celor mai dragi membri ai familiei, o activitate de suflet cu genericul „Copii mici, valori mari: Artă în familie, cu bunicii”. Manifestarea a început cu un spectacol care a trezit în inimile celor adunați emoții și zâmbete. Micii artiști au cântat, au recitat poezii și au participat la jocuri organizate cu această ocazie. Aplauzele calde au răsplătit efortul copiilor, iar lacrimile de bucurie din ochii bunicilor i-au înduișat pe toți.

După succesul obținut pe scenă, a urmat partea a doua a activității, Atelierul de creație. Copiii și bunicile lor au lucrat împreună, cot la cot, la confecționarea și decorarea „Torbiței Prietenei”. A fost un atelier plin de culoare și voie bună, în

• Secvență de la activitate

care fiecare pereche și-a demonstrat creativitatea prin desene și decorațiuni.

A fost o sărbătoare a recunoștinței. La finalul ei, nepoții le-au înmănat bunicuțelor cadouri simbolice: felicitări confecționate cu drag și insigne de „Super Bunici”. Gestul a fost o recunoaștere emoționantă

a rolului important pe care bunicuțele îl au în viața lor.

Legăturile de familie sunt cea mai mare valoare a noastră, iar momentele petrecute împreună se transformă în cele mai prețioase amintiri.

Irina VOLOȘCIUC,
educatoare, grad didactic II,
la Grădinița nr. 2,
or. Durlăști

BRĂVO, ISTETILOR!

Bravo! Învârtelușilor care au trimis răspunsuri corecte la jocurile publicate în următoarele numere:

Nr. 25-26: Dumitru PEREVOZNIC (Chișinău), Maria ANDRONIC (s. Răciula, r-nul Călărași).

Nr. 27-28, 29-30: Dumitru PEREVOZNIC, Maria ANDRONIC, Vanessa BOTNARU (s. Frumoasa, r-nul Călărași).

EȘTI ISTET?

Găsește în acest desen două umbrele identice. Trimite răspunsul la redacție și participă la concursul nostru cu premii!

Povestiri de seama voastră

Ada ZAPOROJANU

VEVERIȚA NOROCOASĂ

Era o zi frumoasă de toamnă. Frunzele multicolore împânzeau pământul și răspândeau în jur un miros plăcut. Trofimaș culegea împreună cu bunelul Procopie fructele târzii ce mai rămăseseră pe copaci, când, deodată, cei doi auziră niște sunete stranie. S-au îndreptat spre locul cu pricina și au văzut lângă tulpina unui nuc o veveriță. Se temeau să n-o sperie, de aceea se apropiau foarte încet. Veverița, însă, nici gând nu avea să dispară. Îi privea cu ochisorii săi triști, parcă cerându-le ajutor. Când a prins-o, Trofimaș a observat că animaluțul sângera și îi lipsea o lăbuță. Îi era atât de milă de ea, încât a început să lăcrimeze. Bunicul a pus veverița în sân, s-au mai învârtit prin jurul copacului căutând un răspuns la cele întâmplate, dar în zadar. De-ar fi putut veverița vorbi, le-ar fi povestit prin ce trecuse. Acasă, bunicul i-a bandajat rana, apoi i-a făcut o colivie. Acum le-a mai rămas să-i pună un nume pe potrivă. Trofimaș s-a gândit puțin și a numit-o Ruța.

- Frumos nume, fu de acord moș Procopie.

Peste câteva săptămâni, Ruța s-a întremat, fiindcă era hrănită și îngrijită. Dar fără lăbuță nu mai putea sari atât de bine. Privea cu jale copacii înalți și se gândea la vremea când ajungea în vârful lor din câteva salturi.

Când erau cu toții acasă, o scoteau din colivie și o lăsa să facă ce dorea. Sărea prin livadă în trei lăbuțe. Nimeni nu-i pricinaia nici un rău. Nici pisica, nici câțelul. Chiar deveniseră prieteni. Mare le-a fost mirarea când au văzut cum și-a meșterit un ascunziș în care căra nuci. Își făcea rezerve pentru iarnă. Nu știa că n-o să aibă nevoie de nimic. Acum nu mai era singurică, devenise membrul familiei.

(Continuare în ediția următoare)

TOAMNA E PRIETENA MEA!

O ploaie de frunze - portocalii, galbene, arâmii - și câteva coji de nuci, aranjate iscusit de două mâini de copil, sunt de ajuns ca să îndrăgești acest anotimp capricios, dar plin de farmec. Pentru Evelina CUPCEA, elevă în clasa a III-a la Liceul „Natalia Dadiani” din municipiul Chișinău, toamna este prietena care o însoțește în zilele însorite pe aleile parcului. Împreună, cele două adună și transpun pe coala de hârtie frumusețea ultimei luni de toamnă.

Glume

- Duminică mergem la cules poamă, îi anunță tatăl pe copii.

- Eu urc primul în copac! strigă, bucuros, fiul cel mai mic.

- Răzvan, a cui este mingea care a zburat în curtea mea?

- A spart geamul?

- Nu.

- Atunci e a mea...

Nepoțelul îi arată bunicului notele sale.

- Aoleu, băiatule, face bunicul cu dojană în glas. Pe când învățam eu la școală, aveam la istorie numai note de „zece”. Dar tu ai și „patru”...

- D-apoi, bunicule, pe vremea ta istoria era cu mult mai scurtă!

IN MEMORIAM Valeriu BABANSKY – 80

Valeriu BABANSKY – prozator, poet și publicist din Republica Moldova – s-a născut la 6 noiembrie 1945 în raionul Ismail, satul Babele, unde și-a făcut studiile primare și medii, manifestând de timpuriu pasiune pentru scris. După absolvirea Universității de Stat (Facultatea de Filologie), activează la ziarul „Zorile Moldovei” (Cimișlia) și la Uniunea Scriitorilor în calitate de consilier. Ulterior este redactor-șef la Editura Literatura Artistică, la publicațiile: „Basarabia”, „Quo vadis?”, „Patria tânără”, „Dialog”, „Jurnal de Chișinău” și „Columna”.

Debut literar: nuvela „Zodia singurătății”, 1980. Opera sa cuprinde atât poezie, cât și proză, lucrări apreciate de critica literară pentru profunzime și originalitate. În anii 1983-2009 i-au apărut cărțile de nuvele: „Cântecul păsării măiestre”, „Duhul apelor” și „Mielul de Paște”. Urmează volumul „Sarcofagul lui Tutanhamon” (parodii) și romanele: „Când a venit Cel pe care îl mai așteptăm”, „Suntem visele tale, Doamne” și „Mojud” (post-mortem).

Premiul Uniunii Scriitorilor pentru romanul-eseu: „Portretul pictorului cu demonii săi” (1999).

„ - Doamne! dă-mi putere ca fiecare cuvânt al meu să fie bun și cucernic...”

Valeriu BABANSKY

Portretul pictorului cu demonii săi

(fragment)

... Uneori Mihai Petrache își invoca iar și iar copilăria și aceasta îi venea în vise sau amintiri, încărcată de culori, sunete și mirosuri, dar esențialul rămânea totuși ca și cum scufundat într-o beznă, ori dacă se și întâmpla să surprindă câte ceva ce-i părea cu adevărat revelator, tot degeaba! – numaidecât intra în vigoare o cine știe ce lege, conform căreia, după cum observase el încă mai demult, anumite lucruri spuse, imaginate sau visate își consumă prin aceasta o parte din energia lor – să-i zicem: „de concentrare” – și nu se mai realizează nicodată sau întârzie să se realizeze. Și în asemenea clipe, mai ales el se simțea deosebit de frustrat. Mai mult decât atât, în nopți de insomnie suferea chiar de fără personalitate, de parcă se desprindea de corpul său real ca de ceva străin și umbla pe străzile Orheiului căutându-se pe sine însuși...

Dar se mai întâmplau, vorba cuiva, și „primăveri în toiul iernii”. Mai ales că prilejuri – câte vreți!: inaugurări și expoziții personale sau colective, sărbători de jubilee sau de zile de naștere ordinare... Câteodată, însă, totul se producea și în lipsa vreunui prilej, în mod spontan – venea un vecin de atelier, venea altul, mai venea unul... Veneau fără vreo treabă, așa, pur și simplu, să mai schimbe câteva vorbe, să se mai relaxeze, fiecare obosit de sine însuși, de condiția sa permanentă de condamnat pe viață la un regim celular în propria-si piele, obosit de eforturile desperate de a se urca pe umerii Succesului și Gloriei, de a-și aranja afacerile îndoielnice cu Nemurirea

și Veșnicia sau măcar de a se ridica din pulbere și a-și cârpi traiul de toate zilele. Bunăoară puteau lua în dezbatere următoarea problemă: ce este un măr, un câine sau un cal?...

O crâncenă încrucișare de spade a avut loc și asupra unei atare probleme: ce trebuie să faci, dacă dorești să realizezi ceva? Și iarăși, despicându-se firul în patru, s-a convenit: ori de câte ori dorești să realizezi ceva, trebuie să începi cu opusul aceluia lucru. Deci ceea ce urmează a fi mărit, trebuie mai întâi micșorat; ceea ce urmează a fi umplut trebuie mai întâi golit și ceea ce urmează a fi însușit trebuie mai întâi oferit... Pentru că omul, trăind în sinele său, se mișcă pe sine. Dar, trăind în lume, mișcă lumea.

Desen de Cristina COVRIG

Referințe

„Portretul pictorului cu demonii săi”... E vorba despre un micro-roman-eseu, neobișnuit pentru noi, care parcă ar vrea să se înțeleagă pe sine ca idee ce rezultă din altă idee: starea de dincolo a creației, în cazul dat a picturii, aceasta vrând să spună că este altceva decât pare a fi, dar pentru a o înțelege e nevoie de altă cunoaștere..., nonintelectuală..., în care ochiul nu mai vede..., cuvintele nu mai exprimă nimic, ci totul se petrece la nivel de emoții și revelație.

Victor TELEUCĂ

Romanul „Mojud” este o construcție pretențioasă și sofisticată, coborându-ne într-o lume mistică: secolul al IX-lea, lumea arabă, o arie a intersecțiilor spirituale, un fel de Terra mirifica. Eroul este un mistic sufit, parcurgând o sinusoidă încălțată a unei inițieri totale. Este și o inițiere a cititorului într-un fel de gândire mistică sincretică, implicând mitologii, teologii, filozofii diferite, dar compatibile, autorul – naratorul – personajul chiar impunând ideea unei armonii universale... În același timp, trebuie să constatăm că, cel puțin la nivel neutru-structural, cu romanul lui Valeriu Babansky peisajul narativ basarabean s-a diversificat.

Mircea V. CIOBANU

Valeriu Babansky a trăit și a muncit mereu fascinat de splendoarea ideilor pure: Frumos, Adevăr, Credință, Iubire. Volumul „Mojud” este un testament și un îndemn spre înțelegere între oameni de pe diferite continente și de diferite confesiuni. O inspirată pledoarie pentru toleranță și pace în lumea noastră de-a binelea înnebunită...

Vladimir BEȘLEAGĂ

Prozatorul luminii tăcute

În peisajul literar al Chișinăului, numele lui Valeriu Babansky rămâne rostit cu un firesc respect și cu o adâncă emoție. A fost un prozator al reflecției și al nobleței sufletești, un scriitor care nu și-a căutat locul prin zgomotul vremii, ci prin tăcerea rodnică a creației.

Născut la 6 noiembrie 1945, în satul Babele, raionul Ismail (astăzi în Ucraina), și format la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova, pe care a absolvit-o în 1972, Valeriu Babansky a trăit între cuvânt și conștiință, debutând cu poezie. A iubit limba română ca pe o patrie spirituală și i-a slujit cu discreție și devotament până la sfârșit.

În redacțiile prin care a trecut – „Nistru”, „Basarabia”, „Dialog”, „Quo vadis?”, „Columna”, „Patria tânără”, „Jurnal de Chișinău” – s-a remarcat prin seriozitate, cultură vastă și echilibru. Colegii îl știau ca pe un om de o modestie exemplară, un prieten sincer și un profesionist de vocație.

Proza lui Valeriu Babansky e una a luminii interioare, a adevărilor simple, a omului prins între

timp și destin. Cărțile sale – *Cântecul păsării măiestre*; *Duhul apelor*; *Mielul de Paști*; *Portretul pictorului cu demonii săi*; *Sîntem visele Tale*, *Doamne* și romanul postum *Mojud* – alcătuiesc un univers de sensibilitate, curaj moral și seninătate. În ele se simte o privire limpede asupra lumii, dar și o tristețe blândă, un dor de puritate.

El a fost un cronicar al sufletului basarabean, un observator al vieții cotidiene în care se oglindesc drama, demnitatea și speranța omului. Printr-o frază echilibrată, o expresivitate sobră și o finețe psihologică rară, Babansky a reușit să facă din proza scurtă o formă de meditație.

Personajele lui nu strigă, ci gâdesc; nu judecă, ci se caută.

Departe de publicitate și de ambiții zgomotoase, el a scris cu discreția marilor artiști. Într-o lume tot mai grăbită, a rămas fidel tăcerii și sensului. A trecut în eternitate la 28 octombrie 2009, lăsând în urmă nu doar o operă, ci o lecție de demnitate literară și umană.

Citindu-l, simțim cum liniștea lui devine rugăciune, iar cuvântul – lumină.

Valeriu Babansky rămâne un scriitor al interiorității curate, un om care a înțeles că literatura nu este un refugiu, ci o formă de a trăi cu mai multă luciditate, credință și iubire.

Ion ANTON

Sărbători creștine

08/ 21 noiembrie – Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor cetelor îngerești. Sfântul Arhanghel Gavriil a fost cel care le-a vestit Sfinților Părinți Ioachim și Ana nașterea Fecioarei Maria. Gavriil este considerat Arhanghelul bunelor vestiri.

Arhanghelul Mihail este cel care transmite rugăciunile adresate de credincioși Mântuitorului Iisus Hristos și lui Dumnezeu. Numele *Mihail* înseamnă *Cine este ca Dumnezeu*.

09/ 22 noiembrie – Sf. Nectarie, vindecătorul de cancer.

21 noiembrie/ 04 decembrie – Intrarea în biserică a Maicii Domnului sau aducerea ei la templu, la vârsta de 3 ani, spre a fi închinată lui Dumnezeu.

30 noiembrie/ 13 decembrie – Sf. Apostol Andrei cel Întâi Chemat.

Fila creștină
pentru copii și adolescenți

Lasăți copilașii să vină la mine
Marcu (10,14.)

VESTEA BUNĂ

Nr. 9 (120)

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

„Învăță-te, fiule, să fii totdeauna simplu și fără răutate!” (Sfântul Efrem Sirul)

Pelerinajul Tinerilor, ediția a XVIII-a

Rugă

Dragă Dumnezeu,
Te rog, ocrotește-mi familia.
Ai grijă de cei care mă iubesc
Și de cei care nu mă iubesc,
Și îi ajută pe cei bolnavi
și săraci.

Și Te mai rog încă ceva,
Pentru iubirea Ta,
Te rog să mă ierți
Pentru tot ce am greșit
Și pentru tot ce am nesocotit.
Amin.

Elena BISERICESCU, 11 ani

Și în acest, an tineri și credincioși mai vârstnici s-au adunat pentru a participa la un pelerinaj pe jos spre Mănăstirea „Sf. M. Mc. Gheorghe”, Suruceni. Pelerinii au pornit din parohia „Sf. Petru Movilă”, s. Dumbrava, și s-au deplasat cu cântări și rugăciuni, purtând în mâini icoane și cruci și cerând milă și ajutor de la Domnul.

La Mănăstirea din Suruceni au fost întâmpinați de către egumena Epistemia, care i-a salutat și încurajat pe cei prezenți pentru dragoste, râvnă și osteneală întru Domnul. Poposirea la mănăstire a coincis cu slujba privegherii, la care s-au rugat slujitorii și credincioșii, apoi s-au închinat la moaștele sfinților.

După slujbă, măicuțele au ospătat pelerinii, după care i-au binecuvântat spre casă.

Este de menționat faptul că pelerinajul aduce alese bucurii și mângâieri sufletești celor care participă cu osârdie.

Clipe de evlavie și bucurie

Ne vorbește părintele

Sfânta Liturghie de duminică la Biserica Întâmpinarea Domnului, USM

„Un prunc dus la biserică este oglinda sufletului mamei”

- Părinte, ce faceți dacă un bebeluș strigă tare în biserică?
- Cânt mai încet. Vocea lui e mai importantă decât a mea.
- Părinte, copilul meu de 4 ani fuge prin biserică. Ce e de făcut?
- Îi faceți loc. Când o să fugiți spre rai, o să vă bucurați dacă cineva vă face loc.
- Părinte, sunt permise jucăriile în biserică? Băiețelul meu ia mereu cu el câte una.
- Da, poate veni cu ele, iar după predică, ne jucăm împreună.
- Părinte, copilul meu a mâzgălit cu carioca o icoană. E păcat?
- Nu este. Se șterge. Alții, mai demult, le-au tăiat cu săbiile, le-au ars și le-au batjocorit. Îi mai cumpăr eu un set de creioane. Apropo, de când s-a atins copilul cu mânuța de chipul sfântului Nicolae, acesta schițează un zâmbet cald. Un prunc dus la biserică este oglinda sufletului mamei!

Părintele Vasile Antonie Tămaș

Povestiri cu tâlc

NUMELE UNUI ÎNGER

A fost odată, în ceruri, un copil pe cale să se întrupeze. Într-o zi, el i se adresă lui Dumnezeu:

– Știu, Doamne, că de mâine mă vei trimite pe Pământ, dar spune-mi, te rog, cum voi supraviețui acolo așa mic și neajutorat?

Dumnezeu îi răspunse:

– Dintre miile de îngeri, am ales unul pentru tine. Te va aștepta și va avea grijă de tine.

– Dar aici, în Rai, eu nu fac altceva decât să cânt și să zâmbesc. De asta am nevoie ca să fiu fericit!

– Îngerul tău îți va cânta în fiecare zi. Tu vei simți iubirea lui și vei fi fericit, răspunse Dumnezeu.

– Și cum voi înțelege ce îmi vor spune oamenii dacă eu nu știu limba lor?

– E simplu, spuse Creatorul, îngerul tău îți va spune cele mai frumoase și mai dulci cuvinte pe care le vei auzi și, cu multă răbdare și grijă, te va învăța să rostești tu însuși cuvinte.

Copilul privi către Dumnezeu, spunând:

– Și ce voi face când voi vrea să vorbesc cu Tine?

Dumnezeu îi zâmbi copilului și-i spuse:

– Îngerul tău te va învăța cum să te rogi.

Copilul adăugă:

– Am auzit că pe Pământ sunt oameni răi. Cine mă va ocroti?

Dumnezeu răspunse:

– Îngerul tău te va ocroti chiar cu prețul vieții sale!

– Dar eu voi fi mereu trist pentru că nu te voi mai vedea.

– O-o-o, îngerul tău îți va vorbi continuu despre Mine și te va învăța calea spre Mine. Astfel, Eu voi fi cu tine întotdeauna.

În acel moment, era atâta liniște și pace în Rai, încât se auziră vocile de pe Pământ.

În grabă, copilul puse, oftând, o ultimă întrebare:

– Oh, Doamne, trebuie să plec. Spune-mi, te rog, numele îngerului meu!

– Numele îngerului tău nu are nicio importanță. Tu îi vei spune simplu: MAMA, răspunse Dumnezeu.

Sunt milioane de îngeri pe Pământ. Prețuiește-l pe al tău și conștientizează când devii și tu unul.

Victor TELEUCĂ

EI

*Dorul nostru nu-i durere,
dar nu este nici tristețe,
dorul nu-i nici mângâiere,
dorul nu-i nici bătrânețe.
Dorul nu-i amurg de lună
și nu-i strop de apă vie,
dorul nostru nu-i furtună,
dar nu-i nici melancolie,
dorul nu-i nici nerăbdare
și nici zi cu multă moină,
dorul nu-i nici așteptare,
nu-i legendă și nici doină.
Dorul nu-i nici despărțire,
nici virtute, nici tăcere,
dorul nu-i nici devenire,
nu-i nici fiere și nici miere,
dorul nostru nu-i nici foc,
în dor toate-s la un loc
de când lumea, cu tristețea*

*și durerea, tinerețea,
apa vie, așteptarea, doina,
moina, regăsirea, bucuria,
despărțirea, luna plină și
deșartă - tot ce iartă sau
nu iartă, mângâierea și tăce-
rea, bătrânețea sau virtutea,
lucruri mari, dar neștiute
ori știute într-un fel,
care-ncap cu toate-n el.*

Dorul - arhetip identitar la Victor Teleucă

Dintr-o perspectivă a stilului cu accente transpersonale și de filosofie existențială, interpretarea poemului „EI” de Victor Teleucă (vol. *Încercarea de a nu muri*, 1980), oferă o deschidere profundă asupra naturii dorului, tratat nu ca o emoție simplă, ci ca o entitate spiritual-afectivă complexă, metafizică. În cultura română, *dorul* este mai mult decât o emoție – este un arhetip identitar: apare în doine, balade, în poezia populară, și chiar în rugăciuni. Transmis din generație în generație, după definiția lui Lucian Blaga, el a devenit un simbol național, o esență poetică a sufletului românesc. Spre deosebire de Lucian Blaga, autorul poemului „EI” creează o poezie de natură ontologică, unde dorul nu este definit prin ceea ce este, ci printr-o lungă și sistematică negație a ceea ce nu este. Poetul urmează o tehnică stilistică similară cu limbajul mistic apofatic, întâlnit în tradițiile spirituale (inclusiv în creștinismul ortodox mistic, în sufism etc.). A spune ce nu este dorul devine aici o cale de a contura limitele realității cunoscute, pentru a sugera o realitate mai înaltă, mai cuprinzătoare. Repetarea obsesivă a formei „dorul nu-i...” creează un efect incantatoriu, hipnotic și conduce cititorul către o stare meditativă apropiată de o transă poetică. Versurile aparent dispartate de termeni de referință (tristețe, bătrânețe, virtute, apă vie, regăsirea etc.) sunt unite printr-un fir simbolic care susține viziunea asupra dorului ca arhetip.

Abordarea transpersonală stimulează extinderea conștiinței dincolo de granițele sinelui individual, către *Sine universal*, arhetipal și cosmic. În poemul lui Victor Teleucă, dorul este personificat ca o esență colectivă, atemporală – „de când lumea”. El este mai mult decât o emoție individuală; este o experiență transpersonală, comună, care transcende tim-

pul și spațiul. Dorul cuprinde „focul”, dar și „tăcerea”, „virtutea”, dar și „bătrânețea”, „mângâierea” și „durerea”. Acest amestec de polarități indică o conștiință unificatoare, specifică experiențelor de tip transpersonal, unde dualismul dispăre. Poetul nu oferă o definiție rațională, ci invită la o trăire directă a dorului, ca experiență holistică, plină de mister și inefabil.

În mod existențialist, dorul este căutare, nu e ceva stabil. El este mișcare, devenire, neliniște, întruchipând tensiunea dintre ființă și neființă. El nu este nici „legendă”, nici „melancolie”, dar le conține pe toate. Asta sugerează un gol plin de sensuri – o temă filosofică frecventă a lui Martin Heidegger în lucrarea fundamentală „*Ființă și timp*” (editura Humanitas, 2002). Heidegger explorează conceptul de „ființă” ca o întrebare deschisă, propunând o analiză fenomenologică a existenței umane. El examinează modul în care ființa se manifestă în timp și în lume, punând accent pe autenticitatea existenței și pe înțelegerea propriei finitudini.

Finalul poemului lui Victor Teleucă sparge toate formele logice: „*în dor toate-s la un loc / de când lumea*”. Dorul devine o metaforă totalizatoare: o formă arhetipală a întregii existențe afective și spirituale umane.

Victor Teleucă a creat un poem cu profunde rezonanțe filosofice și poetice, unde dorul este ridicat la rangul de arhetip existențial transpersonal. Stilistic, prin valorizarea precipitată a polarităților existențiale, poezia se situează între mistic și rațional, între enumerare și negare, între concret și abstract, oferind o experiență de lectură inedită care invită cititorul nu doar la asociații interpretative, ci și la meditație și trăire metafizică.

Dumitru GABURA

Emilia PLUGARU

A rodit frumos grădina

A rodit frumos grădina...

*– Măr rotat cu mere coapte,
Zlce-un aricel cuminte,
Vreau un măr, dacă se poate,*

*Să-mi aburc pe spate-un fruct.
Nu știu ce bine să-ți fac,
Însă mere dulci ca mierea,
Vreau să-ți zic, că tare-mi plac...*

*– Cum să nu? zâmbește pomul
Și se-ableacă cât mai jos,
Haide, ia, nu-ți fie teamă,
Chiar îți mulțumesc frumos!*

*Anul ăsta-i roditor,
Uite ce de-a mere am,
Eu împart cu toți aricii
Roada de pe ram.*

Parcă-ar fi o mamă bună

*Când e cald și când e soare,
De odihnă timp nu are.*

*Parcă-ar fi o mamă bună,
Strânge roada, o adună,
O așază prin hambare –
Hrană pentru mic și mare.*

*Uneori privește-n zare,
S-au dus cârduri de cocoare,
Va pleca-ntr-o zi și ea,
Negreșit că va pleca...*

*Iar când toate-s adunate,
Peste țară, peste sate,
Ploi mărunte, reci aduce,
Plânge tristă și... se duce.*

*Pleacă, mândră, ca o Doamnă,
Mergi cu bine, dragă Toamnă!*

Margareta

*Iată c-a venit și toamna,
Frunzele din pom iar pică.
Printre frunzele uscate
Răsări... o florică.*

*– Margaretă albă, mică.
Au nu vezi că-i toamnă-afară?
O sa te înghețe bruma.
– Păi, credeam ca-i... primăvară.*

*Toamnă e? Vai, ce mă fac?
Soarele m-a încălzit
Și în loc să dorm cuminte,
Eu din nou... am înflorit.*

Soarele o fi răcit

*Ce se-ntâmplă,
cine-mi spune?
Totu-n jur e cenușiu,
Soarele s-a lenevit,
Se trezește prea târziu.*

*Luminează rău de tot,
Nu mai e ca altădată,
Plus că la culcare pleacă
Cu găinile odată.*

*Ce o fi cu el? se-ntreabă
Cățelușul Azorică.
Făr-de soare nu e bine,
Din pomi toată frunza pică...*

*Iarăși stă acolo, sus,
În nori gri înfofolit...
– Las-să stea, zice gânsacul,
Soarele... o fi răcit.*

Vântului ce o să-i faci?

*La fereastră, o pisică
Stă, privește peste geam:
– Aoleu și vai de mine,
Nicio frunză nu-i pe ram.*

*Ieri erau frunze – o mie,
Oare ce s-o fi-ntâmplat?
E minune, e magie?
Frunzele unde-au plecat?*

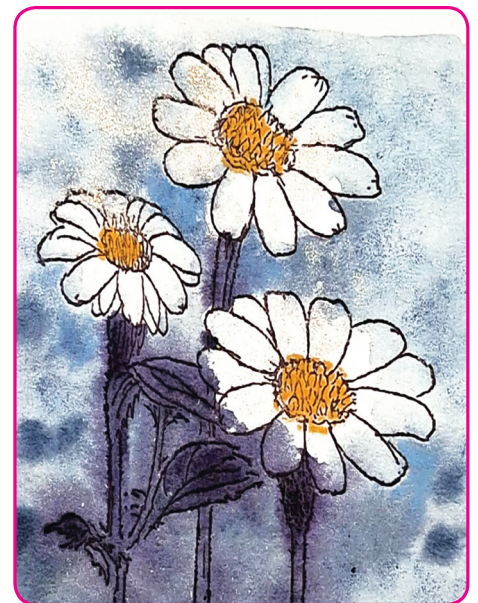
*Vrăbiuța, Cip-Cirip,
S-a atins de-o rămurică
Și pisica imediat
A zărit frunze cum pică.*

*– Miau!!! a exclamat pisica
Și s-a dumerit pe dată,
C-a rămas copacul gol –
Vrăbiuța-i vinovată!*

*A ieșit pisica-afară,
Frunze, frunze zboară-n stol:
– Eu te dau în judecată,
Mi-ai lăsat copacul gol!*

*– Ce vrei, dragă pisicuță?
Cip-Cirip s-a speriat,
N-am făcut nimica rău,
Vântul e cel vinovat...*

*S-a ițit Grivei din cușcă:
– Mustăcioaso, ia mai taci!
Nu mai judeca pripit...
Vântului ce o să-i faci?*

Desen de Bianca MIHAILOV, elevă
în clasa a VII-a, mun. Chișinău

Nr. 9 (150) **ÎnVaȚă** **Să Fii MARE** *ediție pentru adolescenți*

Coordonator de pagină: Octombrina ONOFREI

Invitație la discuție

HOBBYuri care te fac mai inteligent

Probabil, printre colegii tăi de clasă sunt și elevi care consideră practicarea unui hobby o pierdere de timp. De ce?! Ei cred că doar cele învățate la școală sunt importante, iar activitățile extrașcolare le răpesc din timpul predestinat pregătirii temelor. Iată ce argumente în favoarea hobbyurilor am găsit pentru a vă convinge că activitățile de după ore sunt foarte necesare și interesante pentru fiecare elev.

Învăț să cânt la un instrument.
Legendarul filozof chinez Confucius a spus cu mult timp în urmă: „Muzica produce un fel de plăcere pe care natura umană nu o poate produce fără aceasta”. Muzica îți stimulează creierul, iar acest lucru a fost dovedit științific. Diferiți cercetători au arătat că atât ascultarea muzicii, cât și stăpânirea unui instrument muzical îmbunătățesc memoria și capacitatea de concentrare. Totodată, acest hobby te învață să ai răbdare și să fii perseverent.

Lectura te îmbogățește spiritual.
Cititul reprezintă lungul drum spre creșterea nivelului de inteligență, iar acest lucru se întâmplă mai ales dacă citești despre multe subiecte diferite, de la ficțiune și biografii la antologii. Lectura reduce stresul, te ajută să încerci multe emoții și este o școală adevărată. Lectura e foarte importantă pentru a dobândi cunoștințe despre un subiect, te pregătește pentru diverse situații.

Pune-ți mintea la contribuție.
La fel cum ai nevoie să faci exerciții fizice pentru a te menține în formă, așa și creierul tău are nevoie să fie în formă. Dacă îți provoci creierul în mod regulat să facă lucruri noi, aceasta îți îmbunătățește abilitățile și te ajută să ai o minte mai ascuțită. Poți să-ți antrenezi creierul în mai multe feluri, cum ar fi: Sudoku, puzzle-uri, jocuri de societate sau ghicitori. Datorită acestor activități creierul formează noi conexiuni. Totodată, astfel înveți să faci față diferitelor situații în mod cre-

ativ, îți dezvolti abilitatea de a vedea lucrurile din mai multe perspective.

Exerciții fizice în mod frecvent.
Exercițiile regulate îți ajută mintea și corpul să funcționeze cum trebuie. Sportul reduce tensiunea și îmbunătățește somnul. Medicii sunt de acord că o mai bună circulație a sângelui la nivelul creierului înseamnă o funcționare cerebrală crescută.

Învăț o limbă nouă.
Învățarea unei limbi noi nu este întotdeauna ușoară, dar, cu siguranță, are multe avantaje, iar unul dintre acestea este că devii mai inteligent. Acest proces presupune analiza structurilor gramaticale și memorizarea de noi cuvinte, lucruri care îmbunătățesc inteligența și sănătatea creierului. De asemenea, s-a dovedit, prin diferite experimente, că persoanele cu un nivel ridicat de inteligență verbal-lingvistică sunt foarte bune la planificare, luarea deciziilor și rezolvarea problemelor.

Octombrina COVRIG

STRICT CONFIDENȚIAL

ÎMI PLACE, DAR MI-E TEAMĂ SĂ-I SPUN

Faptul că îți place o persoană poate să fie un sentiment minunat și, în același timp, poate să îți provoace teamă. Când te îndrăgostești pentru prima dată, mai degrabă te simți confuz și nu înțelegi foarte clar ce ți se întâmplă. E normal să fie așa. Cu timpul, vei descoperi că face parte din dezvoltarea ta ca adult.

Băiatul/fata care îți place poate să fie cineva pe care tocmai l-ai cunoscut sau cineva pe care îl cunoști de mai mult timp. Indiferent că a trecut de atunci un minut sau un an, în lumea emoțiilor de genul acesta, timpul nu are nicio valoare. Te poți îndrăgosti oricând și chiar e posibil să ajungi să îți placă cineva pe care nu-l suportai deloc cu câteva zile în urmă.

Nu toată lumea reacționează la fel când e vorba de astfel de sentimente. Unora le e teamă a vorbi cu cealaltă persoană despre sentimentele lor, alții preferă să tachineze persoana respectivă să vadă cum reacționează și care sunt șansele ca sentimentele să fie reciproke. Sunt și dintre cei care visează cu ochii deschiși, imaginându-și cum au o relație cu acea persoană.

O soluție este să nu te grăbești foarte mult. Fă în așa fel, încât să petreceți mai mult timp împreună, apoi îți va fi mai ușor să găsești cel mai potrivit moment în care să îi povestești cum stau lucrurile. Pe măsură ce vă veți cunoaște mai bine, îți va fi și ție mai simplu să abordezi situația într-o manieră potrivită, indiferent de răspunsul pe care îl vei primi.

„Cine păstrează, acela are!”

În fiecare an, pe 31 octombrie, întreaga lume sărbătorește Ziua Mondială a Economisirii – o zi care ne amintește cât de important este să avem grijă de banii noștri și să învățăm să economisim încă de mici. Dar ce înseamnă, de fapt, a economisi?

Economisirea este păstrarea unei părți din banii pe care îi primim, în loc să-i cheltuim pe toate lucrurile care ne plac imediat. De exemplu, dacă primești bani de buzunar sau un mic cadou de la părinți, poți pune o parte într-o pușculiță sau într-un **cont de economii** la bancă. **Contul de economii** este un fel de cutiuță magică la bancă, unde pui banii tăi și, cu timpul, ei se adună (**economii**), iar banca comercială îți mai adaugă un mic „mulțumesc” numit **dobândă**.

Economisirea ne ajută să ne formăm **răbdarea și responsabilitatea**. Ea ne învață că nu trebuie să cumparam tot ce vedem (**dorințe**), ci să alegem cu grijă ce este cu adevărat necesar (**nevoi**). În același timp, atunci când fiecare **om** dintr-o țară **economisește**, și **țara** devine mai **mai puternică** și **bogată**. Băncile comerciale din Republica Moldova (Maib, Micb, OTP Bank) au un rol important în acest proces – ele păstrează **economii** oamenilor în siguranță și le folosesc pentru a ajuta alte persoane sau firme să se dezvolte, oferindu-le **împrumuturi**. Așa se mișcă roata economiei unei țări!

Poate te-ai întrebat vreodată: „Ce contează leul meu mic într-o lume atât de mare?”

Ei bine, contează mult mai mult decât crezi! Dacă fiecare copil din RM ar învăța să economisească măcar 1 leu pe zi, într-un an următoarea situație ar fi:

Conform Biroului Național de Statistică, la 1 ianuarie 2024, în Republica Moldova erau: **508,700 mii de copii**, dacă fiecare copil ar **economisi 1 leu pe zi** atunci am avea:

pe an: 1 leu × 365 zile = **365 lei** pe 1 copil, iar pentru toți copiii: 365 lei × 508.700 copii = **185.675.500 lei** într-un an.

Pentru că **bogăția adevărată** nu este doar în bani, ci și în înțelepciunea de a-i folosi cu grijă.

Așa că, dragii noștri cititori, puteți începe să fiți mici economiști chiar de azi!

O metodă modernă este **cardul junior** sau **contul de economii pentru copii** la bancă.

Acest card este ca o **pușculiță digitală**, unde pui banii primiți de la părinți sau bunici și îi urmărești cum cresc în timp. Astfel, înveți să cheltuiești cu grijă, să **economisești** pentru visurile tale și să fii **responsabil financiar** încă de mic.

Olga ENACHI, profesoară de discipline economice, grad didactic superior, CNC al ASEM

mun. Chișinău

UN STROP DE VEȘNICIE

• Secvență de la șezătoare

Decada Valorilor Naționale, care a avut loc recent la liceul nostru, s-a încheiat cu o sărbătoare a sufletului.

Printr-o șezătoare folclorică de neuitat, desfășurată într-o atmosferă caldă și plină de lumină, în spiritul tradițiilor străbune. Evenimentul s-a dovedit a fi deosebit, deoarece a fost îmbinat cu marcarea jubileului de 10 ani al ansamblului folcloric

„Cimișlianca”, o adevărată emblemă a patrimoniului cultural din raionul Cimișlia.

Cu cântec, joc și voie bună, elevii-participanți au dăruit spectatorilor emoție și bucurie. Au demonstrat o dată în plus că folclorul este o comoară vie, transmisă din generație în generație. Șezătoarea ne-a lăsat în inimi mai mult decât amintiri, ne-a lăsat și un strop de veșnicie.

Sursa: L. T. „Ion Creangă”, or. Cimișlia

MEȘTEȘUGURI POPULARE

Lecție de tradiție și identitate

Doamna Larisa Nastas este meșterită care le transmite copiilor un străvechi și util meșteșug – împletitul în lozie. La Mândrești, raionul Telenești, se păstrează până azi această tradiție, în mare parte, datorită cercului condus de meșterită, care este frecventat de copiii satului.

Recent, dna Larisa Nastas, meșter popular, și-a vernisat lucrările în sala de expoziții a Centrului Polivalent de Cultură și Artă din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi”. A organizat pentru doritori, majoritatea copii și adolescenți, și un atelier de creație cu genericul „Împletitul în foi de porumb”. Pas cu pas, ne-a demonstrat cum poți transforma o îndeletnicire aparent simplă în artă. Foile de porumb, cunoscute în popor drept pănuși, sunt acele frunze care învelesc știuleții aurii. După recoltare, pănușile sunt uscate și pregătite pentru a deveni suvenir drăguțe, dar și obiecte necesare în viața de zi cu zi. Sub îndrumarea meșteritei, am descoperit tehnici de

• Descoperind farmecul pănușilor de porumb

prelucrare și împletire a pănușilor, ba chiar am reușit să confecționez și eu un suport pentru ceașca de cafea.

Fiind pasionată de artă populară și creația manuală, am rămas profund impresionată de tot ce s-a petrecut la acea lecție de promovare a meșteșugurilor.

Am realizat, de rând cu toți cei prezenți, cât de mult valorează tradițiile pe care le moștenim. O dovadă că frumosul poate lua naștere din

cele mai modeste materiale, atunci când se lucrează cu răbdare și pricepere. Iar orice meșteșug poate deveni și o terapie pentru suflet.

Asemenea activități ne învață că, atunci când păstrezi tradiția, păstrezi o parte din sufletul neamului tău. Ceea ce ieri era o îndeletnicire a bunicilor, azi este lecție de identitate.

Victoria PURCEL, masterand în biologie, metodist la Centrul de Creație Tehnică, sect. Râșcani, mun. Chișinău

Lunile anului în tradiția populară

Noiembrie – timpul regăsirii de sine

Luna noiembrie este numită în popor „brumar” sau „promorar”, indicând începutul frigului, cu brumă și promoroacă. Este cunoscută și ca „vinar”, pentru că acum vinul se limpezește și fermentează. Aduce vânturi puternice și scutură ultimele veșminte de pe copacii arămii. Se sfârșesc lucrările agricole, pământul fiind arat și pregătit pentru pauza de iarnă.

Noiembrie începe în aceeași zi a săptămânii ca și martie, în fiecare an, și ca februarie, cu excepția anilor bisecți. Odinioară, în ultima zi din lună, oamenii puneau la încolțit în vase boabe de grâu, pentru a vedea cum va fi anul care se apropie.

Ziua este din ce în ce mai scurtă, prin urmare, oamenii au mai mult timp pentru odihnă și îndeletniciri artistice.

Noiembrie este un timp al regăsirii de sine.

DRAG DE CÂNTEC ȘI FOLCLOR

În familia mea s-a cântat din moși-strămoși. Am început și eu să cânt de micuță, fiind pasionată de muzica populară, de folclor, am studiat cu profesori și specialiști. Chiar dacă în clasele mari aveam mult de învățat, dragostea pentru cântecul nostru, pentru frumusețea lui m-a făcut să mă dedic acestuia. Atunci când îmbrac ia cusută de bunica, catrința, frânghia, bundița, încălț în picioare opincuțe, iar în păr îmi prind o floare roșie, ba îmi pun și mărgelile la gât, mă simt minunat.

Costumul meu e și cu specific de la Cupca, o veche și frumoasă localitate românească din Nordul Bucovinei. Am și un cântec despre satul meu, pe versurile profesoarei noastre Dorina Prepelița. Mi-am alcătuit repertoriul din melodii vechi, multe culese de la bunica Floarea, de la mătușile mele, de la femeile mai în vârstă. Când ies pe scenă astfel îmbrăcată, mi se umple sufletul de mândrie că sunt bucovineancă, sunt cupceancă.

Împreună cu alte fete din grupul vocal al școlii, am participat la tradiționalele concursuri școlare „Steluța bucovineană”, „Roua curată” ș.a. Ne-a fost îndrumătoare dna Lucica Dușceac, profesoară de limba și literatura maternă. Este foarte frumos la sărbătorile satului, când de rând cu elevii participă și profesorii noștri, care formează și ei grupuri vocale. Nu știu încă ce profesie îmi voi alege în viață. Studiez la Universitatea din Cernăuți geografia și ecologia. Poate că voi deveni pedagog, sau poate îmi voi alege o altă profesie, dar dragostea de muzică, de cântec și folclor, de port, grai, tradiții, datini, obiceiuri, credință, baștină, de valorile noastre spirituale va fi mereu în sufletul meu. Știu sigur că de ele nu mă voi despărți niciodată.

Marta BELICI, absolventă a școlii din Cupca, membră a cenaclului literar „Lămâița”

reg. Cernăuți, Ucraina

Grație și pasiune

CAMPIONATUL MONDIAL DE DANS SPORTIV

Municipiul Chișinău a devenit recent centrul mondial al dansului sportiv, găzduind unul dintre cele mai prestigioase evenimente ale anului — Campionatul Mondial la Dans Sportiv - Juniori II Standard, organizat în incinta Palatului Republicii. În paralel, s-a desfășurat și Competiția Internațională de rating mondial „Chișinău Open 2025”, care a reunit sute de dansatori din întreaga lume. Sursa: *moldpres.md*

La Campionatul Mondial, 56 de perechi din 30 de țări au evoluat pe ringul de dans, demonstrând eleganță, tehnică și expresivitate la cel mai înalt nivel. Republica Moldova a înregistrat rezultate excepționale, reușind să urce pe treapta superioară a podiumului mondial: **Ștefan Mantu** și **Emiliana Procopciuc** au devenit campioni la categoria Juniori II Standard.

De asemenea, perechea **Daniel Martiniuc** și **Rima Psederschi** s-a calificat în finală, obținând Locul V, o performanță notabilă într-o competiție de o asemenea amploare. Medalia de argint a revenit sportivilor din România, iar Polonia a completat podiumul cu bronzul.

În aceleași zile, capitala Republicii Moldova a fost gazda competiției internaționale „Chișinău Open 2025”, un eveniment de rating mondial, care a reunit peste 900 de sportivi din 32 de țări. Dansatorii au concu-

rat la 24 de categorii de vârstă și programe sportive, transformând Palatul Republicii într-o adevărată scenă globală a grației, pasiunii și disciplinei.

Organizarea Campionatului Mondial la Chișinău a fost impecabilă, fiind apreciată de sportivi, arbitri și spectatori, confirmând astfel și recunoașterea internațională a Republicii Moldova ca partener important în lumea dansului sportiv. Evenimentul a fost susținut de Federația Mondială de Dans Sportiv (WDSF), de Federația de Dans Sportiv din Republica Moldova. Prin succesul obținut de tinerii dansatori, Republica Moldova își consolidează reputația de școală de excelență în dansul sportiv, demonstrând că talentul, disciplina și pasiunea pot transforma visurile în performanțe mondiale, rezumă Ministerul Educației și Cercetării.

Tineri campioni

GLORIE PENTRU MOLDOVA

Republica Moldova a înregistrat o performanță deosebită la Campionatul European al Țărilor Mici la Taekwondo, desfășurat recent în capitala Letoniei, Riga. Sportivii noștri au demonstrat măiestrie, determinare și spirit de echipă, reușind să obțină un total de șapte medalii — una de aur, trei de argint și trei de bronz — un rezultat care denotă evoluția constantă a școlii moldovenești de taekwondo. Sursa: *mec.gov.md*.

La categoria seniori, cel mai bun rezultat i-a aparținut lui Artiom Roșca, care a cucerit medalia de aur la categoria 54 kg, învingând adversari redutabili din mai multe țări europene. În aceeași categorie de vârstă, Ana Spînu a obținut medalia de bronz la 62 kg, vali-

dând încă o dată potențialul echipei noastre feminine.

Rezultate notabile au fost înregistrate și la categoria juniori; Ariana Spinei s-a remarcat printr-un parcurs excelent, fiind medaliată cu argint (la categoria 59 kg).

La ediția din acest an a campionatului au parti-

cipat sportivi din 21 de țări, competiția reunind tineri talentați și sportivi de performanță din întreaga Europă. Rezultatele obținute de echipa Republicii Moldova confirmă nu doar progresul tehnic și tactic al sportivilor, ci și munca intensă a antrenorilor și a

Curiozități

ISTORIA CRICKETULUI

Puțini știu că unul dintre cele mai populare sporturi de pe planetă, cricketul, a început, de fapt, ca un joc pentru copii în sud-estul Angliei. Un joc de curte a ajuns să fie practicat de milioane de oameni și să creeze adevărate legende! *Wikisource.org*

La început, mingea era aruncată la subraț, iar jucătorul o lovea cu o băta care semăna mai mult cu un baston de hochei decât cu o rachetă de baseball. Scopul a fost mereu simplu: cine adună cele mai multe puncte câștigă.

În secolul al XVIII-lea, cricketul a devenit jocul național al Angliei, iar odată cu extinderea Imperiului Britanic, a început să cucerească lumea — din Australia și India, până în Caraibe, Noua Zeelandă și Africa de Sud.

Cricketul e plin de performanțe uimitoare. Sachin Tendulkar, eroul Indiei, este considerat cel mai bun batsman din toate timpurile — a înscris peste 30.000 de puncte în carieră și este singurul jucător cu 100 de „secole” (scoruri de peste 100 de puncte).

Shoaib Akhtar, din Pakistan, a atins cea mai mare viteză la aruncare — 161,3 km/h! Hanif Mohammad a jucat fără pauză timp de 970 de minute (adică peste 16 ore.), stabilind un record mondial. Iar Brian Lara, jucătorul din Indiile de Vest, a acumulat 400 de puncte fără a fi eliminat (cel mai mare scor din istoria unui meci de Test).

Niciun articol despre cricket nu ar fi complet fără numele Sir Donald Bradman, sau simplu „The Don”. Australianul a avut o medie de 99,94 puncte pe meci — o performanță considerată imposibil de atins în orice alt sport. Bradman a devenit simbolul perfecțiunii în cricket.

Cricketul are și momente tensionante. Într-un meci din Cupa Mondială între India și Sri Lanka, fanii indieni, supărați de scor, au început să arunce sticle și rachete de semnalizare pe teren. Meciul a fost oprit, iar arbitrul a acordat victoria Sri Lankai — o decizie controversată care a rămas în istorie.

Astăzi, cricketul nu mai e doar un joc englezesc. Este un fenomen global, urmărit de sute de milioane de oameni, în special în Asia. India, Pakistan, Sri Lanka și Australia domină competițiile, iar Cupa Mondială aduce mereu emoții uriașe, rivalități și povești inspiraționale.

Știați că acest gen de sport este al doilea cel mai urmărit din lume, după fotbal? Cine ar fi crezut că un simplu joc pentru copii va cuceri planeta!

Federației Naționale de Taekwondo.

Participarea echipei Republicii Moldova la competiția din Letonia a fost posibilă datorită suportului finan-

ciar oferit de Ministerul Educației și Cercetării, care continuă să sprijine dezvoltarea sportului de performanță și afirmarea tinerilor sportivi pe arena internațională.

Iuliana DINU

Fabulă

Vulpea și
Ursul

Într-o zi plină de soare,
În pădure, pe cărare,
S-a ntâlnit vulpea cu-n urs
Necăjit, pe gânduri dus.

– Ce faci, dragul meu Martin,
Unde te-ai pornit la drum?
– Eu cu tine nu vorbesc,
Foarte bine-mi amintesc,
Că m-ai păcălit cândva
Jurând strâmb pe legea ta!
– Ce tot spui, cumetre urs,
Ce-am făcut și ce ți-am zis?

– M-ai mințit că aș putea,
Să prind pești cu coada mea!
Ca un prost te-am ascultat,
În lac coada mi-am băgat,
Gerul apa a-nghețat,
Rămânându-mi coada-n lac!

– Nu știu, zău, nu-mi amintesc,
Doar știi cât te prețuiesc.
Dacă-așa am procedat,
Am făcut mare păcat!
– Vulpe, piei din calea mea,
Fugi de-aici, unde-oî vedea,
Că sunt tare supărat,
De trei zile n-am mâncat!

– Țasta-i baiul? Vin` cu mine,
Colo-n deal sunt cinci stupine,
Albinele sunt plecate,
În roi, după polen toate!

– Cumătră, îndrugi povești,
Iar vrei să mă păcălești!
– Pe cuvânt, îți spun cinstit,
De minciuni m-am lecuit!
Uite, merg și eu cu tine,
Stau de pază; nu e bine?
De se-ntoarce roiul-n zbor,
Îți vin iute-n ajutor!...

Plecară în pași vioi,
Spre stupine amândoi:
– Vom mânca pe satureate,
Zise vulpea. Că se poate!

Când ajunse la stupine,
Vulpea se ascunse bine,
Lăsând ursul să mănânce,
Sigur că o s-o-ncurce.

Martin se linge pe bot:
– Oricât pot mânca, socot!
Laba-ntinse după miere:
– Ce deliciu, ce plăcere!

N-apucă să guste bine,
C-auzi roiul cum vine:
– Hei, cucoană, unde ești,
Nu spuneai că mă păzești?

– Să mă scuzi, eu te salut,
N-am curaj roiul să-nfrunt!
Coada-și puse pe spinare
Și-o zbughi în goana mare...

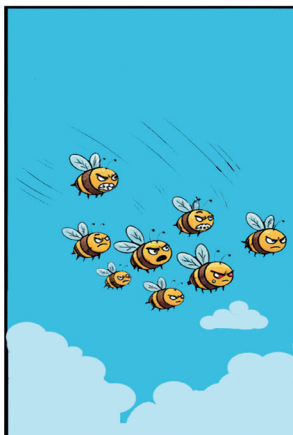
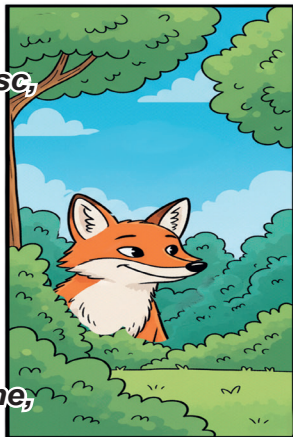
Se-amăgi ursul degeaba:
– De te prind, vulpe,-ți rup
coada!...

Plecă-n codru necăjit,
C-a fost iarăși păcălit.

Morala

De te păcălești o dată,
Să ții minte viața toată!

Ilustrații de Cristina COVRIG

Victoria KIRILOV

Toamna cu
mănușa roșie

...În fiecare lună de septembrie, Toamna iese din hibernare, purtând aceeași eșarfă care demult e roasă de molii și-i demodată. Trezește totuși admirația prin eleganța sa și gustul rafinat pe care-l emană. Cu bastonul în mână, merge șchiopătând prin orașul obosit, ceața acompaniind-o. Niciodată nu uită să-l fredoneze pe Berlioz. Poate de aceea, în fiecare octombrie, timpanul meu tânjește după Simfonia Fantastică – simfonia care demult și-a găsit un loc aparte în sufletul meu.

Chiar din primele zile, încerc să-mi restabilesc dialogul intuitiv cu Doamna Toamnă, care are atâtea să-mi povestească. Am încercat de mii de ori să-i decodific gândurile, dar niciodată nu mi-a reușit acest lucru. Frânturi de idei, stări halucinante și descompunere sufletească. Atât reușit-am să scurg din a ei suflare.

Tânăra și naivă fiind cândva, m-am încredințat toamnei, și ea făcut-a din mine zeci de acrobații meditative. Am simțit-o cu toți porii, am atins-o, am divinizat-o, ea îmi oferise în dar doar eterne regrete, care există până și-n ziua de astăzi, dar care au un iz înțepător de putregai. Mi-a dat speranțe inutile, care s-au copt în duodenul meu, iar mai apoi, tot ea, cinică și nepăsătoare, mi le-a decapitat.

Toamna cu mănușă roșie mi-a rupt sufletul și l-a vândut groparilor. Ne-am rotit încontinuu într-un vals al morții și m-a întrebă la nesfârșit dacă nu-mi doresc un mormânt la cimitirul armenesc, cică, în zilele impare, acestea sunt date pe gratis. Abia atunci am înțeles că ea vrut-a să mă îngroape de vie. Am reușit să scap din mrejele ei, de obsesia cu care a încercat să mă abordeze, de privirea-i neagră și degetele lungi și reci.

Explozie cromatică

Sufeream mai ieri de-un daltonism care mă împiedica să deslușesc adevăratele culori ale vieții. Chemată spre soare, am orbit și totul ce percepeam din juru-mi era sumbru, ebluisant. Și viața, și visarea, și iubirea... totul era halucinant, lipsit de sens.

Într-o toamnă târzie, clanța sufletului meu a fost apăsată brusc de Regele Soare, care m-a topit până la arsuri de gradul trei cu a lui insistență zbuciumată. Albul cu care m-a învăluit acea creatură astrală stingea în fața sa toate culorile. Eram subjugată de non-culoarea cu care m-a stropit. Și, oricât încercam să părăsesc adăpostul imaculat, nu reușeam. Încercând să evadesc din albul isteric, mă înecam în mine însămi. De aceea am lăsat albul să se închege în mine, pentru ca, mai apoi, să-l pot rupe din rădăcini.

Rănille mi-au puruiat ani în șir, și-acum încă mai freamăt, dar, venind Tu în a mea cale, ai pătat albul cu un șirag de culori. Arsurile ființei mele au fost umplute cu aripi de fluturi multicolori. Cicatricile au devenit nevăzute.

Când ai apărut Tu, parcă Dumnezeu mi-a dăruit alți ochi. M-am vindecat de daltonism. Din prima noastră privire, din prima amintire, s-au format în gândul meu zeci, mii de culori, prin care mi se vopsea fiecare gând, fiecare vers, întregul meu abstract Univers. Mirific, sentimentul creștea în mine, dup-atâta zăduf. Ai apărut ca o explozie cromatică, izvorâtă parcă din picturile impresionistilor francezi. Am scobit în mine tot coloritul, descălcindu-l fir cu fir. Fiecărei nuanțe în parte i-ai găsit un loc special în oasele mele, în gânduri, în cuvinte...

Au trecut trei luni, trei luni pline de culoare în care am simțit cum renasc. A trebuit să-mi dezleg coastele pentru a mă elibera de mine, a

Însă ea se întoarce spre mine, în fiecare an cu noi încercări și cu noi bocete, voind să-mi fure o parte din sufletul meu. Ori de câte ori am năzuit să fug din brațele ei, nu mi-a reușit acest lucru. M-am deprins să-mi trăiesc viața ascunsă în îmbrățișarea ei. Mirosul de mucegai care ustură mi-a rămas în nări, și nu contează anotimpul care vine, ea doarme-n capilarele mele și țâșnește din când în când. Ploile ei picură monoton, n-au nici tonică și nici cadență. O melodie nemărginită, de care, dacă îți vrăjește auzul, ajungi să fii dominat la nesfârșit. Toamna a devenit anotimpul unei vieți întregi, al unei stări lăuntrice grave și al decăderii sufletești.

În fiecare an, la finele lunii noiembrie, particip la înmormântarea ei. Ea își acoperă umbra în frunzele putrezite și moare în niște culori aprinse, alături de gândaci și plante, alături de alte jivine. Pleacă de printre noi cu un zâmbet crud, dar împăcată. A mai furat câteva zeci de mii de suflete, a mai distrămat câteva iubiri și a lăsat în urma sa câteva blesteme înfricoșătoare. Misiunea și-a îndeplinit-o.

trebuit să te găsească pe tine pentru a-mi vindeca defectul de vedere al sufletului meu.

În tot acest timp am tremurat de frica de a pierde culorile. Mă temeam că orizontul nu va mai fi albastru dacă-mi voi închide pentru o clipă pleoapele. Mă înspăimântam că toate culorile se vor ascunde în înzăpezitele morminte. Tulburarea mă strângea de mână și nu înțelegeam cum o pot îmblânzi. Căci eu mă bucuram că a mea ofilire a fost distrămată de culorile care germinau în toți porii mei. Frica aceasta care deriva în mine, care mă năpădea nu era decât o rădăcină sufletească. Dar ce bine că tu ai fost lângă mine și ai îndepărtat frica din brațele mele! Chiar dacă îmi făceam griji că mă voi prăbuși din nou, totuși am acceptat culorile să-mi gâdile speranțele. Nuanțele culorilor zbuciumate au rămas în mine să hoinărească precum într-un amfiteatru. M-am resemnat și-am acceptat să fiu măgulită de miile de nuanțe. Ce bine că ai apărut în bezna albă în care mă aflam! Ce bine că m-ai salvat din viscolul nenorocului!

ARHEOLOGIE

0 descoperire UNICĂ

O echipă de arheologi din Albania a găsit prima necropolă romană monumentală din această țară, datată în secolele III-IV d.Hr. Mormântul, aflat în satul Strikçan din Bulqiza, conține inscripții dedicate zeului Jupiter și artefacte valoroase, precum țesături cu fir de aur, farfurii de sticlă și cuțite, potrivit Agerpres și Reuters. Sursa: incredibilia.ro

Descoperirea a fost făcută după ce localnicii au observat pietre neobișnuite pe un platou din apropierea graniței cu Macedonia de Nord. „Inscripția ne spune că una dintre persoanele îngropate acolo purta numele de Gelliano, un nume tipic pentru perioada romană. Nu cunoaștem identitatea celui de-al doilea individ găsit în mormânt, dar este, probabil, vorba de un membru al familiei”, a declarat coordonatorul săpăturilor arheologice, Erikson Nikolli. Necropola, care măsoară 9 metri pe 6 metri, este prima de acest tip identificată în Albania, fiind atribuită unei familii romane bogate. Oficialii locali au anunțat că intenționează să transforme situl într-o atracție turistică.

„Am descoperit, de asemenea, o bucată de material brodat cu fir de aur, ceea ce ne confirmă statutul social înalt al persoanei înhumate”, a precizat Erikson Nikolli. Nikolli a explicat că mormântul fusese jefuit de cel puțin două ori — o dată în Antichitate și apoi mai târziu, când utilaje grele au fost folosite pentru a muta o stâncă masivă deasupra camerei funerare. El a adăugat că numele era gravat cu litere grecești, dar avea sens latin, în timp ce o altă inscripție indica faptul că mormântul era dedicat zeului Jupiter. Experții nu au reușit încă să descifreze inscripțiile de pe pietrele din apropiere, despre care se crede că provin de la un alt monument.

MOZAIK

Ediție pentru curioși.

Nr. 8 (140)

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

EXPLORAREA COSMOSULUI

UN NOU ASTEROID

Asteroidul 2025 TF a trecut în viteză pe lângă Pământ, deasupra Antarcticii, ajungând la doar 428 km de suprafață. A fost detectat la câteva ore după evenimentul spațial și nu a reprezentat niciun pericol. Astronomii ESA au confirmat ulterior traiectoria acestuia cu o precizie extraordinară. Sursa: descopera.ro

Cu un diametru estimat între 1 și 3 metri, asteroidul a fost detectat de *Catalina Sky Survey* la doar câteva ore după ce trecuse deja pe lângă Pământ. Rocile spațiale de această dimensiune nu prezintă o amenințare reală.

La scurt timp după descoperirea lui, astronomii de la Biroul pentru Apărare Planetară al ESA au observat obiectul folosind telescopul *Las Cumbres Observatory* din Siding Spring, Australia.

Detectarea și monitorizarea unui obiect atât de mic, într-un spațiu atât de vast și cu o poziție încă incertă, reprezintă o realizare remarcabilă.

Aceste observații de urmărire le-au permis oamenilor de știință să determine distanța și momentul exact al apropierii maxime cu o precizie excepțională.

Asteroidul 2025 TF, lat de doar câțiva metri, face parte dintr-o clasă de obiecte apropiate de Pământ considerate inofensive la scară planetară. Rocile spațiale de acest tip intră în atmosfera Pământului de mai multe ori pe an, de obicei sfârșindu-se la altitudini mari.

mându-se la altitudini mari.

Când ajung mai jos, rezultatul este o minge de foc spectaculoasă, uneori urmată de mici fragmente căzute la sol. Evenimentele de acest gen rareori provoacă pagube și adesea îi ajută pe cercetători să înțeleagă mai bine compoziția asteroizilor.

Prin comparație, obiectele de aproximativ 20 de metri diametru — cum a fost cel care a explodat deasupra orașului Celiabinsk, Rusia, în 2013 — pot produce explozii aeriene suficient de puternice ca să deterioreze

clădiri și să rănească oameni prin undele de șoc.

Asteroizii mai mari — de sute de metri sau mai mult — prezintă un risc mai serios. Deși astfel de evenimente sunt rare, ele pot avea consecințe regionale sau chiar globale.

Din acest motiv, ESA și NASA derulează programe internaționale, precum *Planetary Defence Office* și *Planetary Defense Coordination Office*, care monitorizează și cataloghează aceste obiecte pentru a prezice eventuale impacturi cu ani sau decenii înainte.

IPOTEZE ASTRONOMICE

PRAFUL INTERSTELAR

Praful care plutește între stele, aproape invizibil, ar fi putut aduce pe Pământ ingredientele vieții. Aceasta este ideea provocatoare a unui studiu publicat în *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society*, care mută discuția despre originea vieții dinspre asteroizi și meteoriți către particule microscopice de praf interstelar. Sursa: incredibilia.ro

De decenii, oamenii de știință împart explicațiile în două mari tabere: fie că viața s-a născut aici, din „supa primordială” a moleculelor organice de pe Pământul tânăr, fie că a sosit din cosmos, adusă de corpuri mari, ca asteroizii.

Cercetarea semnată de o echipă de la *Diamond Light Source*, centrul național britanic de sincrotron, propune o a treia cale, mai discretă, dar statistic mai plauzibilă: praful interstelar, cărat constant prin atmosfera noastră, în cantități mult mai mari decât meteoriții.

Aminoacizii, cărămizile din care se construiesc proteinele, se află în centrul acestei ipoteze. Există peste 500 de tipuri de aminoacizi, însă doar 22, numiți alfa-aminoacizi, compun proteinele din organismele cunoscute.

Faptul că unii aminoacizi au fost identificați în meteoriți a alimentat ideea unei livrări cosmice realizate de corpuri masive. Dar cifrele redesenează tabloul: aproximativ 40.000 de tone de praf cosmic cad anual pe Pământ, comparativ cu doar aproximativ 10.000 de meteoriți care ajung în fiecare an.

Pentru a testa dacă astfel de molecule pot supraviețui și se pot fixa pe particule de praf, cercetătorii au sintetizat în laborator silicat de magneziu amorf, un mineral comun în praful cosmic. Pe suprafața acestuia au depus patru aminoacizi: glicină, alanină, acid aspartic și acid glutamic.

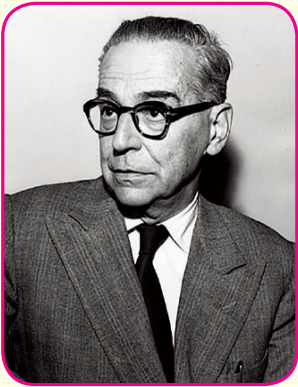
Probele au trecut apoi prin regimuri de temperatură extreme, similare celor din fazele timpurii ale Sistemului Solar, după care au fost analizate cu spectroscopie în infraroșu, o tehnică ce dezvăluie structura moleculară fără a distruge proba.

Ivo ANDRIĆ (n. 10 octombrie 1892, Dolac, Austro-Ungaria – d. 13 martie 1975, Belgrad, RS Serbia) a fost un scriitor sârb, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1961.

În scrierile sale a evocat atmosfera meleagului natal, frământările istorice ale acelei epoci, uneori în viziune romantică.

Casa din Travnik în care a crescut a fost transformată în muzeu.

Motivația Juriului Nobel: „...pentru forța epică cu care a zugrăvit motive și destine din istoria țării sale.”

Ivo ANDRIĆ

E UN POD PE DRINA (Fragment)

... Acolo unde Drina se ivește cu toată greutatea potopului ei de ape verzi și spumoase, ieșind din aparenta înlanțuire a munților negri și povârniți, se înalță un mare pod tăiat armonios în piatră, cu unsprezece arcade, boltite larg. Iar de la pod, ca dintr-o temelie, se desface în evantai o întreagă vale unduioasă, cu orașelul Vișegrad și cu împrejurimile lui, cu cătunele pitulate pe după coline acoperite cu holde, pășuni și livezi de pruni, brăzdate de haturi și de uluci și parcă presărate cu tufe și cu pâlcuri rare de brazi. Așa, când stai să privești din fundul zării, îți vine să crezi că pe sub largile bolți ale podului alb curge și se revarsă nu numai Drina cea verde, ci toată valea însoțită și rodnică, tot ce crește pe ea, laolaltă cu cerul sudic care-i străjuiește înălțimile.

Pe malul drept al râului, începând chiar de la pod, se află centrul orașului, cu piața lui turcească, parte așezată în vale și parte pe povârnișurile colinelor. La celălalt capăt al podului, de-a lungul malului stâng al râului, se întinde câmpia Maluhinei, o mahalala ale cărei căsuțe sunt răsfirate în preajma drumului ce duce la Sarajevo. Astfel, podul care leagă cele două capete ale drumului spre Sarajevo leagă și orașelul de mahalaua lui.

La drept vorbind, când se spune „leagă” e tot atât de adevărat ca și atunci când se spune: soarele răsare dimineața pentru ca noi, oamenii, să putem desluși ce-i în jurul nostru și să ne putem vedea de treburi, iar seara apune ca să putem dormi și să ne putem odihni după truda zilei. Fiindcă podul ăsta uriaș, tăiat din piatră, construcție prețioasă și de o rară frumusețe cum n-au nici orașele cu mult mai bogate și mai pline de viață („cu totul și cu totul, abia dacă mai sunt două care să-i se-

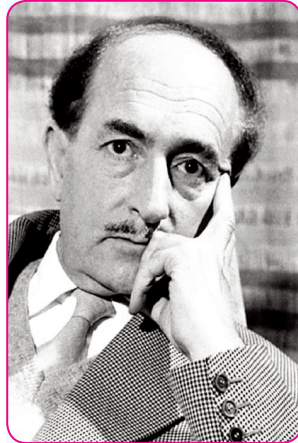
mene, în toată împărăția”, se spunea, pe vremuri), podul ăsta e singura trecere permanentă și sigură pe tot cursul mijlociu și superior al Drinei, fiind nodul absolut necesar pe drumul care leagă Bosnia cu Serbia, și prin Serbia, mai departe, cu toate celelalte meleaguri ale împărăției turcești, până la Stambul. Iar un orașel și mahalaua lui sunt așezările care se dezvoltă în mod firesc în jurul principalelor noduri de comunicație, la cele două capete ale podurilor mari și importante.

Asadar și aici, cu trecerea timpului, familiile au roit și locuitorii s-au înmulțit la amândouă capetele podului. Orașelul a trăit datorită podului și a crescut din el ca dintr-o rădăcină de neclintit.

Ca să fie văzute limpede și înțelese pe deplin înfățișarea orașului și natura relațiilor lui cu podul, trebuie să se știe că, în oraș, mai există încă un pod, ba mai există încă și un râu. Râul acesta, numit Rzav, e tăiat de un pod de lemn. Rzavul se varsă în Drina, chiar la marginea orașului, astfel încât centrul orașului și totodată partea lui cea mai locuită se află pe limba de pământ nisipos între cele două râuri, cel mare și cel mic, care se reunesc aici, pe când mahalalele risipite se întind de partea cealaltă a podurilor, pe malul stâng al Drinei și pe malul drept al Rzavului.

Orașul e, deci, așezat pe apă. Dar cu toate că mai există și un alt râu și un alt pod, cuvintele „pe pod” nu se referă nicidecum la podul de peste Rzav, o construcție banală, din lemn, lipsită de frumusețe, fără istorie și fără alt rost decât de a fi folosit pentru trecere de către localnici și de către vitele lor; cuvintele „pe pod” se referă întotdeauna și numai la podul de piatră de peste Drina.

Traducere de Gellu NAUM

Salvatore QUASIMODO (n. 20 august 1901, Modica, Sicilia, Regatul Italiei – d. 14 iunie 1968, Napoli, Italia) a fost un poet și traducător italian. Considerat unul dintre cei mai notabili poeți italieni ermetici, a devenit laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1959, faptul stârnind multiple controverse, mai ales în Italia.

Motivația Juriului Nobel: „...pentru poezia sa lirică în care cu o clasică înflăcărare înfățișează experiența tragică a vieții timpului nostru.”

Printre operele lui de rezistență majoră se numără *Dare e avere* (A da și a avea) (1966) și *Debit și credit* (1972).

Salvatore QUASIMODO

PLOAIA A ȘI VENIT PRINTRE NOI

Ploaia a și venit printre noi,
biciuie aerul tăcut.
Rândunicile ating apele stinse
lângă lacuri lombarde,
zboară ca pescărușii să prindă mici pești;
aroma fânului trece de gardul grădinilor.
Încă un an a fost ars,
fără un geamăt, fără un strigăt înălțat
pentru a învinge ziua pe neașteptate.

VÂNT LA TINDARI

Tindari, blândă te știu
printre largi coline suspendată
pe apele
dulcilor insule ale lui Dumnezeu,
azi mă năpădești
și te înclini în inimă.

Urc culmi, râpe de aer,
absorbit de vântul de prin pini,
și stolul ce ușor mă însoțește
se îndepărtează în văzduh,
undă de sunete și dragoste,
și mă iei tu
din al cui rău m-am smuls
și temeri de umbre și de tăceri,
refugii de desfătăre stăruind
un timp

și moarte a sufletului.

Necunoscut îți e pământul
unde mă scufund cu fiece zi
și secrete silabe nutresc:
o altă lumină te desfoaie
pe geamuri
în vestmântul nocturn,
și-o bucurie ce nu-i a mea
se odihnește
la tine în poală.

Traducere de Ilie CONSTANTIN

DE CULOAREA PLOII ȘI A FIERULUI

Ziceai: moarte, tăcere, singurătate;
ca dragoste, viață. Cuvinte
ale provizoriilor noastre imagini.
Și vântul s-a înălțat ușor
în fiecare dimineață,
și timpul de culoarea ploii
și a fierului

a trecut peste pietre,
peste închisul nostru zumzet
de blestemați.

Încă e departe adevărul.
Și spune-mi, om zdrobit pe cruce,
și tu, cel cu mâinile îngroșate
de sânge,
cum le voi răspunde celor
ce întrebă?

Acum, acum: înainte ca altă tăcere
să intre în ochi, înainte ca alt vânt
să se înalțe și altă rugină
să înflorească.

treptele spiritualității

Coordonator de pagină: Mariana GABURĂ Nr. 9 (245)

DESCOPERIRILE UIMITOARE ALE GRECILOR ANTICI

Astăzi, când ne bucurăm de tehnologiile moderne și de tot ce ne ușurează viața, copiii ar putea crede că aceste invenții au existat dintotdeauna. Însă multe dintre tehnologiile aparent simple și obișnuite au rădăcini adânci în trecut, într-o epocă pe care adesea o considerăm primitivă, dar care, de fapt, a fost plină de ingeniozitate și inovație - vremea grecilor antici.

TEOREMA LUI PITAGORA - descoperirea unui triunghi magic. Pitagora (cca. 570-495 î.Hr.), un înțelept din insula Samos, cel mai faimos matematician din toate timpurile, a făcut o descoperire incredibilă. El a arătat că, într-un triunghi dreptunghic, pătratul lungimii celei mai lungi laturi (numită ipotenuză) este egal cu suma pătratelor celorlalte două laturi ($a^2 + b^2 = c^2$). Această idee a pus bazele geometriei, știința formelor și spațiului, pe care o folosim și azi, de exemplu, la construcții sau în navigație pe mare. Și chiar mari genii, ca Einstein, au fost fascinați de această teoremă încă din copilărie! După Pitagora, mulți matematicieni au simțit nevoia să demonstreze teorema lui în alte moduri, concretizate, până în prezent, în peste 300 de demonstrații diferite.

Pitagora și adepții săi considerau că numerele și proporțiile guvernează universul, iar acest concept a influențat multe domenii, de la muzică până la filozofie. De asemenea, el a înființat o școală în care matematica și misterele vieții erau studiate împreună, astfel unind știința cu spiritualitatea.

HIPOCRATE - doctorul care a vrut să înțeleagă cauza bolilor. Hipocrate (cca. 460-370 î.Hr.), pionierul medicinei, care provenea din insula Cos, a zis cu mii de ani în urmă: „Hai să căutăm o explicație științifică a bolilor!” Pe vremuri, oamenii credeau că bolile sunt pe-deapsa zeilor, dar el a început să studieze bolile și să propună tratamente pentru acestea. Hipocrate a rămas în istorie și datorită jurământului său de a nu face rău pacienților, care este valabil și astăzi. Elevul lui, Galen din Pergam (sec. II d.Hr.), a fost un medic roman, a cărui operă a devenit piatra de temelie a medicinei europene și arabe timp de mai bine de un mileniu.

ARISTOTEL a conceput un sistem de clasificare a animalelor. E bine cunoscut că Aristotel (384-322 î.Hr.) a întemeiat și a sistematizat domenii filosofice ca logica, științele naturii, metafizica, etica și estetica, dar puțină lume știe că el era înaintea timpului său și în domeniul biologiei. Aristotel a separat animalele în două grupuri: cele cu sânge (vertebrate) și cele fără sânge (nevertebrate), apoi a făcut categorii mai mici. Acest sistem a fost primul pas spre clasificarea cu denumiri în latină propusă de botanistul suedez Carl Linnaeus în secolul al XVIII-lea. Înțeleptul chiar a descris comportamentele și habitatul multor ani-

• Pitagora

male, punând bazele biologiei comportamentale, a studiat și a explicat procesele naturale, ca nașterea și creșterea animalelor.

EUCLID și lumina care călătorește în linie dreaptă. Euclid (cca. 300 î.Hr.), mare matematician, nu s-a oprit doar la forme. El a studiat și lumina, descoperind că aceasta se deplasează în linie dreaptă, ca niște săgeți invizibile. Ideea a fost importantă pentru oamenii de știință timp de mii de ani, iar mai târziu, Einstein și-a emis teoria în baza acestor cunoștințe despre lumină.

De asemenea, Euclid a explicat cum lumina poate fi reflectată sau refractată, ceea ce a ajutat la înțelegerea modului în care vedem obiectele. Lucrarea sa a fost o piatră de temelie pentru dezvoltarea opticii ca știință.

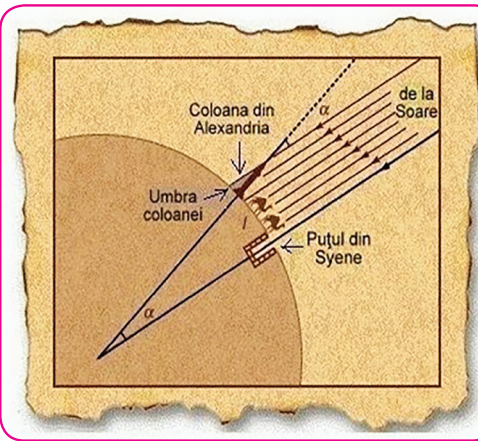
• Euclid

ARISTARH - omul care a văzut Soarele în centrul lumii. Astronomul Aristarh din Samos (cca. 310-230 î.Hr.) a declarat ceva neașteptat

pentru vremea lui: Soarele este în mijlocul universului, iar planetele, inclusiv Pământul, se învârt în jurul lui. Nu a fost crezut, dar, peste mult timp, Copernic a arătat că Aristarh avea dreptate.

Grecul a calculat și mărimea Soarelui și a Lunii, precum și distanța lor față de Pământ,

folosind observații și matematică ingenioasă. Această curiozitate și dorință de a înțelege cosmosul au inspirat astronomia modernă.

• Circumferința Pământului

ERATOSTENE - omul care a măsurat globul pământesc. Eratostene din Cirene (cca. 276-194 î.Hr.) a fost un matematician genial, care a folosit umbrele Soarelui ca pe un instrument de măsurat. Grecii știau că Pământul este rotund, dar nu-și imaginau dimensiunea acestuia.

La echinocliul de vară din 240 î.Hr., Eratostene a măsurat că umbra unui băț în Alexandria făcea un unghi de 7,12 grade, iar în Syene (azi Assuan) soarele era direct deasupra capului, fără umbră. Folosind distanța de aproximativ 800 km dintre cele două orașe, el a calculat circumferința Pământului, ajungând la o valoare între 38.000 și 47.000 km. Astăzi știm că Pământul are circa 40.000 km în jurul ecuatorului, cu o diferență mică față de cifra lui Eratostene.

În plus, Eratostene a creat prima hartă a lumii cunoscute și a inventat un sistem pentru a măsura distanțele pe Pământ. Contribuțiile sale au fost esențiale pentru dezvoltarea geografiei și cartografiei.

ROBOȚII

De când omul și-a imaginat că ar putea construi o mașină sau o ființă care să lucreze în locul lui, a început să se contureze ideea de roboți. Primii nu erau așa cum îi cunoaștem astăzi, ci ca niște automate sau mecanisme - jucării sofisticate pentru vremea lor.

• Robotul Scarlett Johansson

În miturile din vechime se povestește despre creaturi din lut care prindeau viață, mai târziu inginerii grecii și romani antici au inventat mecanisme care se puneau în funcțiune datorită utilizării greutăților, funiilor sau roților acționate de forța apei. În perioada Renașterii, Leonardo da Vinci a construit un leu care se mișca independent, a făcut schițele „robotului-cavaler” - un mecanism care își întorcea brațele și gâtul, dovadă că ideea roboților exista deja în mintea inventatorilor.

Cuvântul **robot** (în cehă „robota” înseamnă „muncă forțată”) a fost a folosit pentru prima dată în 1921, de către scriitorul ceh Karel Čapek în piesa de teatru R.U.R. (Rossum's Universal Robots).

Pe măsură ce tehnologiile avansau, roboții au pornit să devină realitate. În 1961, primul robot industrial, *Unimate*, de fapt, un simplu braț mecanic, a fost pus să „muncească” la *General Motors* în SUA. Apoi roboții au evoluat până la mașini inteligente care pot să vadă, să reacționeze și să lucreze alături de oameni. În zona industrială, roboții au devenit indispensabili pentru repetarea unor sarcini grele sau periculoase. Roboții specializați sunt concepuți să ajute la intervenții chirurgicale, la explorări de teren, chiar și în spațiu.

Unul dintre cele mai noi modele construite recent este *Lingxi X2*, un robot umanoid de aproximativ 1,3 metri, care merge și pe roți și pe picioare, urcă scările și ridică obiecte de până la 12 kg.

De asemenea, *Unitree R1* este un robot umanoid foarte accesibil, lansat în 2025, cu 26 de articulații, recunoaștere vocală și de imagine, având capacitatea de a învăța mișcări complexe precum roata pe care o fac unii copii la antrenamente sportive.

De la automatele din epoca antică, la fabricile automatizate și până la roboții inteligenți de azi, istoria ne arată că visul de a crea „o mașină care să semene sau să ajute omul” a trecut prin multe etape. Tehnologiile se dezvoltă vertiginos. Posibil că după roboții care merg, execută programele vor veni alții care ne gândesc independent și care ne vor asista într-un mod pe care nu ne putem imagina deocamdată.

Sugestii de lectură

Zborul inspirat spre absolut al glosei

„Trăim neputința de-a fi peruzea.”

Geta LIPOVANCIUC

Pornită în căutarea „cunoașterii” de sine și de lume, dar și de armonie, deci și de poezie, Geta Lipovanciuc atestă prin volumele el mediativ-lirice o scilpitoare poetă, însetată de sublim și divin, din oricare parte și idee, dinspre „trăire” și „menire” în cuvânt (Ion Vatamanu zicea în atare sens că „poetul moare în cuvânt...”). Cărțile ei scrise până acum dezvăluie o reală căutătoare de comori în cuvintele necuvintelor intraductibile, de vreme ce lumina tropilor și „formelor” trădează o luptătoare inspirată, o fire neîmpăcată cu tăgada, atunci bunăoară „Când alegi să ți se spună Mamă”.

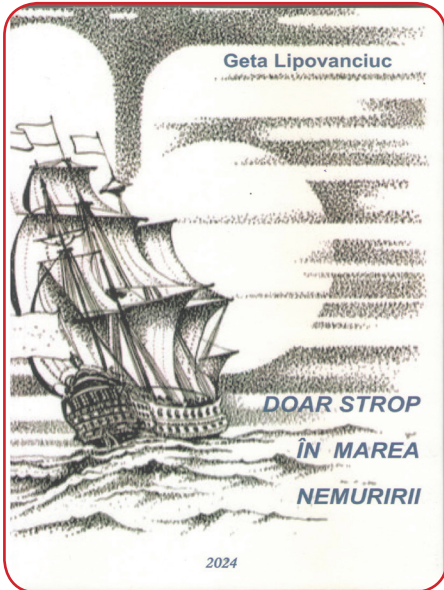
Cultul clar pentru glosă face și el parte din setea incurabilă de-acel „dor nemărginit” eminescian al expresiei de sine neordinare, prin care, indirect, asistăm la o încercare vădită și revelatoare de identitate sufletească inconfundabilă. Poeta este angajată mereu într-o mișcare dialectică spre sine și spre ars poetica dinspre propria condiție de creatoare.

Armonia dintre parte și întreg dă naștere poemoscrierilor auctoriale sau gloselor sui-generis, acestea necesitând o măiestrie literară. De aceea glosele lipovanciene au un merit al lor de reîntregire a poetei cu Țara sa și cu Neamul. Credința în poezia ethosului îi deschide creatoarei ușile spre acel necunoscut cunoscut care, în cele din urmă, îi spune indirect și metaforic pe nume.

„Găsind în tine unica credință,/ N-ai cum să calci doar cu piciorul stâng” ne povățuiește și ne sfătuiește același locutor liric al poetei din glosa „Cei de-au plecat nicicând n-au adormit.”, consacrată Sfinților Martiri Brâncoveni. Istoria destinului Brâncovenilor, încăpută ideal în glosa respectivă, dintre tragism și speranță, scoate în prim-plan identificarea metamorfozată a conștiinței de sine cu soarta neamului-martir („O lacrimă-s, scăpată din durere,/ Sunt zâmbetul cel viu în gheara morții/ Și luciul cel din brazda încolțind;/ Și-atât cât ne va duce calea sorții/ Spre ei, vom fi și noi un vechi colind./ Neprihănirea lor ni-i rugăciune/ Și rădăcină-a pomului, uimit/ De-a mai vedea o harică minune:/ În haina lor, azi prefăcută-n schit.../ Ni-i pacea ne-ndoielnică avere./ Căci mor doar cei de știu că s-au vândut/ Și cei de au în suflet numai iarnă.../ Căznit, ca și lisus, nu ești pierdut,/ Rămâi ca o psaltire, ca o taină./ Nu dreptul de-a trăi, ci de a fi/ Trofeu suprem, ca plată a căderii/ Te ține viu oricând: și-n nopți, și-n zi,/ Scilpind ca steaua-n noaptea Învierii./ Când ești chilie și în ea-i un neam,/ Virtutea îți devine veșnicie.”

În glosa „C-un destin aparte, eroul”, Geta Lipovanciuc, în meditațiile ei asupra vieții, ne mărturisește franc, ai-doma unui mistic: „Întreaga viață-i un miracol,/ Ne-ncearcă soarta, prin strădanii;/ Ades, și-a fi e un obstacol,/ Când te forțează aprig anii./ Iar a trăi înseamnă luptă,/ Căci neînfrânt e doar eroul.../ Cu-al tău destin, pe cale-abruptă,/ Doar biruind, închege tabloul./ Greșeste-oricine-n astă lume,/ Dar, suferind, mai și învață;/ Numai creând un sens anume,/ Poți însuși ce-nseamnă viață”.

Geta Lipovanciuc demonstrează prin volumul unic în universul literelor noastre – „Doar strop în Marea Nemuririi” – un cult deosebit pentru acest

gen de poezie specifică, de care la noi s-au apropiat, doar câte o singură dată, Luceafărul poeziei românești Mihai Eminescu și, în spațiul basarabean, bardul Dumitru Matcovschi, un Martir în lege al neamului, care a plătit cu prețul vieții pentru Adevăr, ca un ade-vărat erou.

Titlul de carte al autoarei noastre ne amintește, pe departe, printre altele, de versul matcovschian „Omul” (despre „strop” și „ocean”). După cum „Lângă Dumnezeu ea-i (mama - n. n.) începutul”, la fel și poezia-i „începutul” cunoașterii metafizice și deice de noi și de Domnul, de lume și de Adevăr, de misiune și de rugăciune, de psaltire și de „Nemurire”, de legământ și de cânt, de psalm și de-al cuvântului și necuvântului balsam.

Partea nevăzută a poemelor/gloselor e ritmul, muzica ametoitoare/culoarea intraductibilă a „tăcerii”: „Când se-mpletește dorul cu necazul./ Și-ajungem ca, purtând frumoasa haină,/ Cu întrebări venite-n mii de glasuri,/ Să preschimbăm orice în Marea Taină,/ Cât sferile ne-mbracă în popasuri...// Copii venim aici, copii ne-ntoarcem.” „Chinul divin” al versuirii este unul de destin. Poeta își încearcă explorările din diverse ipostaze, dar întotdeauna prin prisma de lumină a chemării, convinsă că „Doar cel cu pacea-n suflet, doar el nicicând nu moare”.

Cinstind Adevărul de sine și de lume, de Creatorul nostru și de poezie, glosele Getei Lipovanciuc, scrise cu multă pasiune și dăruire sufletească, în fond polemice cu tot ce se scrie doar de dragul scrisului, antipoetic și mimetic, sunt un îndemn de a întoarce poezia spre marile valori general-umane și fundamentale de monumentalizare a Adevărului sociouman dintotdeauna și pentru totdeauna Clipei care le desăvârșește pe toate. Aceasta „e cursa” poetei spre absolutul de ea, de poezie (inclusiv de glose, de „tangoul” lor criptic și mitic, socratic și ludic, imnic și metaforic, când „Orice îți poate fi-nceput”, de vreme ce „Vin toate, Harul să-ți măsoare:/ Și-un zbor desprins spre absolut,/ Și-un răsărit sublim de soare...”). Atât glosele curente, cât și dorul de poezie în genere, manifestat în creația ce-a ales-o, confirmă direct și indirect sinceritatea celor spuse: de a se vrea „Doar strop în Marea Nemuririi” (a Poeziei Vieții și-a Vieții Poeziei scrise cu Dumnezeu).

Tudor PALLADI

Debut la „F. D.”

TOAMNA

Toamna mândră ne-a uimit
Cu decorul aurit
Și cu mere, prune, nuci,
Strugurași de pe butuci.

Frunzele-au îngălbenit,
Drumul l-au acoperit.
Păsările pleacă-n zbor,
Lăsând gol în urma lor.

Tristă-i vremea și ploioasă,
Ne-adună pe toți în casă,
Timpul e posomorât...
Iată, toamna a venit!

Otilia BALIȚCHI,
elevă în clasa a IX-a
la Liceul Teoretic „Al. Donici”

s. Peresecina, r. Orhei

Nepoței și buneii

Astă-seară, la buneii
Au venit trei nepoței.
Unu-i harnic,
Altu-i darnic,
Al treilea e zburdalnic.
Sunt vioi și frumoși,
Nu te mai saturi de ei.
Buneii i-au sărutat
Și-mpreună s-au jucat,
Poezii au învățat –
Toți au fost de laudat.

Puiul de cuc

A căzut un pui de cuc
De sus, dintr-un nuc.
El țipa în gura mare,
Cine să-l ajute oare?

Tot chemând cu disperare,
Observă că, pe cărare,
Se opriră lângă el
Dumitraș și Ionel.

Au luat puiul de cuc,
L-au suit în cuib, în nuc,
Lângă frățiorul lui –
Așa-i viața cucului!

Puiul va prinde la minte,
Va fi ascultător, cuminte.
Viața îl va învăța, –
Din cuib nu va mai cădea.

Periuța de dinți

Am o periută mica, –
Dimineața mi-i amică,
Eu și seara o găsesc,
Dinții să mi-i lustruiesc.
Ca să fie albi, frumoși,
Lucitori și sănătoși.

Rața

Rața cea moțată
Își ducea puii la baltă
Să-i învețe a zbura –
Ba scuzați, – a înota.

Merge rața legănată
Înainte tot spre baltă,
Iar rățoiul, păpuroiul
A zis c-a duce gunoiul.

De gunoi însă-a uitat
Și pe gânduri s-a lăsat.
E îngrijorat, măi frate,
Puii cum o să înoate?

Grivei

Spune iute, măi Grivei,
Cât ar face doi plus trei?
Mă întreabă o fetiță,
În sandale și fustiță.

Mă pricep să număr bine,
Socoteala-i pentru mine!

O nimica, de ați ști
Însă eu nu pot vorbi.
Și de-aceea repejor
Latru singur de cinci ori.

Victoria DASCĂL, absolventă
a Școlii Profesionale nr. 2
mun. Chișinău

PE ARIPILE FANTEZIEI

Dimineă, la Hâncești, pornesc spre Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu” peste o mie de copii cu suflul arzând de nerăbdare să descopere lumea, să acumuleze cunoștințe, să creeze frumosul spre a-și împlini visurile copilăriei. Ei se implică în diverse proiecte, participă la activități de voluntariat fiind instruiți și monitorizați de către profesorii lor. Printre acești elevi este și Ala Neaico, discipola mea din clasa a X-a, care de timpuriu a manifestat interes față de artele vizuale.

La orele de educație plastică, în cadrul cercurilor, tânăra face pictură în guașă, acuarelă, folosind o tehnică mixtă. Ala mi s-a destăinuit că subiectele pe care le tratează sunt inspirate din natura care o fascinează la nesfârșit, indiferent de anotimp. De fapt, ea încearcă să realizeze compoziții tematice cu subiecte variate, cele ce țin de literatură, ecologie, natură, sărbătorile calendaristice etc. Adolescența e sânguincioasă și stăpânește

cu încredere materia predată în liceu. Îi place mult muzica și sportul. Astfel tinde să se descopere pe sine însăși și să înțeleagă cu adevărat ce-și dorește să devină în viață. Studiind într-o clasă francofonă, Ala a hotărât că va pleca la studii în Franța, după absolvirea liceului, iar cunoștințele și experiențele curriculare acumulate până în prezent, la sigur, îi sunt

și îi vor fi utile. Ba mai mult decât atât, acestea i-au conferit calități originale deosebite, poate chiar unice. Talentul protagonistei acestei ediții a Vernisajului este dublat de o fire prietenoasă și receptivă, care o apropie atât de colegi, cât și de profesori. Prin participarea activă la diverse concursuri locale, municipale și republicane, Ala Neaico și-a dovedit consecvent valoarea, obținând rezultate salutare. Părerea ei este că un elev de liceu, viitor artist plastic, are nevoie de timp suficient nu doar pentru pregătirea de lecții, dar și pentru lecturi, călătorii, vizitarea bibliotecilor și a expozițiilor de pictură.

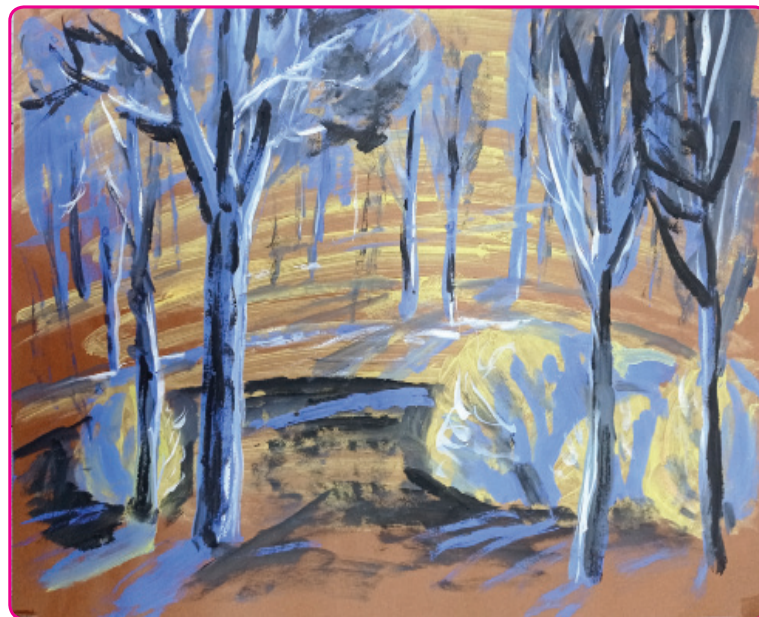
Dragă Ala, noi, profesorii tăi, îți dorim sănătate și succes în viitor. Suntem convinși că îți vei urma calea cu demnitate și dedicație, punând accent pe adevărate valori artistice.

Vera TCACI, profesoară de educație plastică și educație tehnologică

mun. Hâncești,
Liceul Teoretic
„Mihail Sadoveanu”

• **Bucuriile copilăriei**

• **Parcul de noiembrie**

• **La operă**

• **Orașul Hâncești**

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Octombrina ONOFREI (secretar general de redacție), Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Cristina COVRIG (secretară-tehnoredactor); Eudochia VERDEȘ (cultură; preocupările adolescenților); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații pentru copii).
Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul “Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Păcălab, 45

Com. nr. 3017
Tiraj – 1700 ex.

